

Vlaams
Parlement

vergadering **C202**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 2 juni 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de inrichting door lokale besturen van studieruimtes voor studenten in coronatijden – 2346 (2019-2020)	4
VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de gevolgen van de coronacrisis op de financiële meerjarenplanning van steden en gemeenten – 2352 (2019-2020)	8
VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over een duurzame tewerkstelling van kwetsbare doelgroepen bij de Vlaamse administratie en de lokale en provinciale besturen – 2354 (2019-2020)	13
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de impact op de lokale besturen van de nieuwe tariefmethodologie van de VREG – 2326 (2019-2020)	18
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de werking van de lokale bestuursorganen in coronatijden – 2372 (2019-2020)	21
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de vrijwilligersverzekering – 2379 (2019-2020)	29
VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het overleg met de VVSG inzake het verbeteren van de communicatie tussen de lokale besturen en de Vlaamse overheid – 2381 (2019-2020)	31
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de segregerende invloed van Turkse verenigingen op kinderen en jongeren – 2341 (2019-2020)	36
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de timing van de wijziging van het Integratiedecreet en het hanteren van een voorrangsregeling voor de inburgeringscursus – 2367 (2019-2020)	41

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de oprichting van een nieuw wetenschappelijk diversiteitsinstituut – 2392 (2019-2020) 43

VRAAG OM UITLEG van Inez De Coninck aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de overtreding van de taalfaciliteiten in Kraainem – 2365 (2019-2020) 53

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de inrichting door lokale besturen van studieruimtes voor studenten in coronatijden – 2346 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, op woensdag 13 mei heeft de Veiligheidsraad aangekondigd dat de studieruimtes voor studenten opnieuw mogelijk zijn. Nadien hebt u, als minister van lokale besturen, een oproep gedaan aan de lokale besturen om zich in te zetten voor de blokkende studenten. Ook in uw handreiking hebt u verwezen naar de studieruimtes in steden en gemeenten. Daarin noemt u die studieruimtes 'silent places' voor studenten.

De voorwaarden die door de Veiligheidsraad werden opgelegd, zijn zeer beperkt: er moet op afspraak worden gewerkt en er moet uiteraard respect zijn voor de social distancing. Wat openbare bibliotheken betreft, is er ook nood aan toezicht.

Voor studenten is een goede studieomgeving uiteraard cruciaal voor het behalen van goede studieresultaten. En net die studieomgeving is in coronatijden natuurlijk net iets anders. In een normale periode kiest 10 à 15 procent van de studenten ervoor om samen – in groep – te studeren in die studieruimtes. De vraag is nu een beetje groter. Ik heb zelf een bevraging gedaan bij 5200 studenten. 51 procent gaf aan nood te hebben aan een sociale studieplaats.

Minister, hoe evalueert u uw oproep? Hebt u de indruk dat de lokale besturen hieraan gevolg hebben gegeven? Hebt u in dat verband initiatieven gezien?

In hoeveel steden en gemeenten zijn uiteindelijk studieruimtes ingericht? Hebt u de indruk dat de ter beschikking gestelde studieruimtes voldoende waren om aan de vraag en de nood van de studenten te beantwoorden?

Hebt u misschien nog andere zinvolle lokale initiatieven – good practices – gezien die de studenten ondersteunen in hun blokperiode?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Warnez, ik dank u voor uw vraag, die mij, als vader van een studerende dochter, die nu thuis studeert en mee de ontreddeering meemaakt van haar leeftijdsgenoten, bijzonder interesseert.

Het is voor studenten inderdaad een allesbehalve gemakkelijke periode. Ze hebben een aantal weken en maanden op een heel bijzondere manier les moeten krijgen. Bovendien zal dat van lesgever tot lesgever in kwaliteit heel uiteenlopend geweest zijn. Het zal voor iedereen wennen geweest zijn. Plotseling zitten ze geïsoleerd, terwijl studeren ook altijd een sociaal gegeven is: het uitwisselen van informatie, elkaar helpen en begeleiden. Dat valt nu ook allemaal weg. Ze vallen vaak terug op zichzelf, zijn vaak geïsoleerd. Bovendien komen ze vaak terecht in het huis-gezin. De meeste studenten zitten nu niet op kot, maar studeren thuis, en daar zijn niet altijd de nodige ruimtes om in stilte te kunnen studeren. Daardoor wordt het studieproces bemoeilijkt: niet op het vertrouwde kot, in een woning waar ook andere mensen zijn, gestoord worden, een gebrek aan concentratie en een moeilijke omgeving.

De oproep die wij naar de lokale besturen gedaan hebben, was ook nodig: de vraag aan hen om te helpen zoeken naar oplossingen. Die uitnodiging is geen verplichting

geweest, maar was vrijblijvend, omdat we heel goed beseffen dat lokale besturen al ongelooflijk veel verantwoordelijkheden op hun schouders krijgen en het helemaal niet eenvoudig hebben om al die taken te doen. Toch zijn er heel veel lokale besturen die daar spontaan op ingegaan zijn. Enkele initiatieven vind je terug op www.vlaanderenhelpt.be – een website die we ondertussen kennen – en ook op de website van Bataljong, meer bepaald 'silent places'. Daar zul je ook heel veel voorbeelden zien. Ik geef er een paar.

In Geraardsbergen zijn er drie locaties – ik heb dit speciaal voor u gekozen, mijnheer Warnez, omdat er ook twee kerken bij zijn – : de kerk van Zarlardinge en de kerk van Onkerzele, en daarnaast het jeugdcentrum De Spiraal. In Brugge kun je studeren in de historische stadshallen. In Lendeledede kunnen studenten terecht in de lokale sporthal, in Mechelen in het cultuurcentrum en in de bibliotheek. In Aalter wordt het jeugdcentrum Kadans geopend, in Genk opent een blokbar in het jeugdcentrum Rondpunt en in Gent onder meer het Kuipke. Er zijn er dus heel veel, en dan vergeet ik er nog tientallen. In totaal hebben wij weet van meer dan zestig gemeenten op de driehonderd waar die initiatieven genomen zijn.

Wat we niet gedaan hebben, is gevraagd aan de lokale besturen om te registreren en te rapporteren. We doen dat heel bewust niet omdat we weten dat zij tot over hun oren in het werk zitten, en ik wil de overlast aan bevraging maximaal beperken. Er zijn al klachten van lokale besturen – u weet dat ook – die in het kader van covid, met de beste bedoelingen, overrompeld worden met informatie, met nieuwe regels, met uitleg van die regels, met de dagelijkse FAQ's, met contacten met de gouverneur. Iedereen doet dat met de beste bedoelingen, maar ondertussen is men aan het verzuipen. Ik heb er dus voor gekozen om niet te vragen om ook nog eens te rapporteren. Eerlijk gezegd had ik vandaag het idee om eens rond te bellen om te horen hoe het zit met de opvang voor de kleuterscholen en de lagere scholen, maar we zijn daar in ons kabinet van afgestapt: de mensen gaan kwaad worden, we moeten ophouden met hen te bevragen.

We hebben dus op dit moment weet van meer dan zestig gemeenten die dit spontaan hebben laten weten of van wie we dit via vernomen hebben. Ik denk dat het er in de praktijk meer zullen zijn, en dat is waar we nu zitten.

U hebt me ook gevraagd of ik nog andere zinvolle initiatieven zie. Vanzelfsprekend is Onderwijs in de eerste plaats het werkveld van mijn goede collega minister Weyts, maar als daar nog andere vragen of mogelijkheden zijn, zullen wij zeker bereid zijn om daarop in te spelen en om de lokale besturen aan te moedigen. Maar het belangrijkste is nu dat onze studenten kunnen studeren. De eerste examens beginnen binnenkort – bij mij thuis vrijdag, we kijken er met spanning naar uit – en hopelijk gaan die studenten dat heel goed doen en zullen de proffen rechtvaardig zijn, en in deze periode ook wat billijk voor al die studenten, die toch in een heel bijzondere en abnormale situatie terechtgekomen zijn.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Dank u wel, minister. Ik kan u volledig volgen. Ik denk dat het niet nodig is om de rapporteringsplicht op te drijven. Dat was zeker en vast geen vraag van mij. Dat ook de lokale besturen heel veel creativiteit getoond hebben, bewijst u met uw antwoord. Ik dank u daarvoor.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, hebt u, ondanks het feit dat u uw steden niet te veel wilt belasten met die rapporteringsplicht, zicht op het verschil tussen kleine steden versus de grote steden? Als ik denk aan mijn eigen studentenstad Leuven, kan ik mij voorstellen dat in grote steden meer jongeren zijn, meer kinderen, maar ook meer kansengroepen, en denk ik dat daar het

probleem zich sterker stelt. In Leuven heeft de KU Leuven zelf de studieplaatsen die ze normaal voorzien, van 3750 verlaagd naar 468. Dat is dus maar een achtste van de beschikbare plaatsen. In die grote steden zoals Leuven worden de grote zalen, zoals de Brabantal, dan ook nog eens gebruikt om examens te organiseren. Mijn vraag is of u vanuit die steden al alarmsignalen ontvangen hebt.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp·a): Minister, u hebt het probleem goed geschetst: er is nood aan bijkomende ruimte, zeker in deze coronatijden. De lokale besturen doen al heel veel. Er wordt veel naar hen gekeken, onder andere voor de opvang van kinderen, maar ook nu voor bijkomende studieruimtes. De lokale besturen hebben er heel wat verantwoordelijkheden bij gekregen.

Uit eigen ervaring weet ik dat sommige lokale besturen proactief hebben gereageerd voor bijkomende studieruimtes. Andere waren veeleer reactief. De situatie is dat studenten het vandaag in deze coronaperiode moeilijker hebben dan in andere periodes om op een degelijke manier te kunnen studeren.

Minister, ik wil enkele suggesties doen. Wilt u dit verder mee opnemen, zeker voor wat de tweede zittijd betreft? Wilt u bijzondere aandacht geven aan kansengroepen, zodat lokale besturen de nadruk leggen op het bieden van die mogelijkheden zodat ze zich goed kunnen voorbereiden op de examens?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): De vorige jaren hebben verschillende steden en gemeenten al dergelijke initiatieven genomen, en dat juichen we toe. Er wordt heel veel gevraagd van steden en gemeenten in deze coronatijden. Jammer genoeg zijn er ook die daar nu niet aan kunnen voldoen, terwijl er net in deze periode misschien wel meer nood is aan dergelijke initiatieven voor studenten. Veel studenten hebben de luxe om in hun eigen kamer rustig te kunnen studeren, maar er zijn ook heel veel studenten die hun broers en zussen rond zich zien lopen omdat ze allemaal samen in lockdown zitten.

Misschien is het nu meer nodig dan anders, los van het feit dat ze elkaar al verschillende weken niet meer hebben gezien, om samen te studeren. Dan is het toch jammer dat heel veel steden en gemeenten dit niet gaan doen, terwijl ze dat vorig jaar misschien wel deden.

Steden en gemeenten willen lokalen ook achterhouden voor de eventuele noodopvang voor scholen. Ook daarvoor wordt er naar steden en gemeenten gekeken, maar misschien is dat met de heropening van de scholen minder aan de orde. Sommige gemeenten zeggen ook wel dat het met de veiligheidsvoorschriften niet gaat om zulke studeerruimtes in te richten.

Het zou jammer zijn om dit niet te doen, maar het is aan de steden en gemeenten zelf om hier voldoende creatief mee om te springen. Maar misschien is het ook een mogelijkheid, minister, om wat extra suggesties te doen aan steden en gemeenten rond de veiligheidsvoorschriften, om hen zo over de streep te trekken om onze studenten te helpen.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Minister, ook wij hebben gereageerd op uw uitnodiging en we hebben dit al ter sprake gebracht op de gemeenteraad. Ik ben blij u te horen zeggen dat we de gemeenten en steden niet mogen overbevragen, want het wordt veel. Voor de markten hebben we van alles moeten organiseren, in de komende dagen zullen we alle hens aan dek moeten roepen om de horeca-activiteiten te

kunnen opstarten. Over een aantal weken moeten we ook beginnen kijken naar sportmanifestaties. Het is dus echt wel veel, wat we van onze diensten vragen.

Ik ga volledig akkoord met de collega's Ongena en De Loor, die zeggen dat als we het in deze periode niet doen, met een grote ontwrichting van het normale studentenleven en van het leven van onze kinderen, wanneer we het dan wel moeten doen. Wat de inzet van onze diensten betreft, mogen de lokale besturen toch wel op het gas blijven staan om aan die oproep een goed gevolg te geven.

Minister, misschien moet u nog een oproep doen voor wat de tweede zit betreft. Misschien creëren we daar iets dat meer blijvend is inzake studieruimtes en mogelijkheden om zich af te zonderen, al dan niet met begeleiding en een beetje controle.

Minister, ik dank u nogmaals voor uw initiatief.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Miert staat als burgemeester van een zeer boeiende en mooie stad met zijn twee voeten in de realiteit. U hebt het juist geschetst. Het werk dat burgemeesters, schepencolleges en ambtenaren vandaag moeten doen, is immens. Het is bijna elke dag iets nieuws. Ik begrijp dat er op een zeker moment een zekere vermoeidheid dreigt op te duiken. Maar anderzijds zijn er ook hoopvolle signalen: het feit dat er vandaag minder dan honderd nieuwe besmettingen zijn vastgesteld en dat we langzaam maar zeker naar de normaliteit gaan. Ik hoop dat we met deze Nationale Veiligheidsraad of misschien de volgende de omslag kunnen maken waarbij men opnieuw kan zeggen dat alles is toegestaan, behalve een aantal zaken. We komen uit een periode waarin alles verboden was, behalve een aantal zaken. Ik blijf mijn lijn daarin volgen, mijnheer Van Miert, ook vanuit mijn burgemeesterservaring, namelijk zo weinig mogelijk verplichten, zoveel mogelijk aanmoedigen en begrip tonen.

Dat brengt me bij de heer Ongena. Ondanks onze lofbetuigingen aan de lokale besturen is de realiteit – daar kunnen we niet buiten – dat het ene lokale bestuur natuurlijk wat dynamischer, creatiever, korter op de bal spelend is dan het andere. Er zijn er die zeggen dat het niet kan met de afstandsregels, maar die meer dan zestig andere gemeenten spreken dat natuurlijk tegen. Er zijn tientallen gemeenten waar het wel gelukt is. Dat is dan toch geen goed argument. Ik heb ook gehoord dat sommige gemeenten zegden dat ze geen studieruimte konden organiseren in hun bibliotheken. Dat is niet waar, dat kon wel. Je kon de bibliotheek niet openen, maar een studieruimte daarin organiseren, kon wel, evident mits de nodige randvoorwaarden zoals respect voor de socialdistancingregels. Dat kan misschien niet in elke bibliotheek, maar er zijn genoeg voorbeelden van gemeenten waar de bibliotheek opengesteld werd om te studeren.

Mijnheer De Loor, dank u voor uw reflecties. Ik ga uw zorgen zeker meenemen. We moeten inderdaad in de eerste plaats naar kansengroepen kijken. Er is een verschil tussen het modale middenklassengezin, waar zoon- of dochterlief een eigen ruimte heeft waar die gerust kan studeren, of het gezin dat wat kwetsbaarder is of het wat moeilijker heeft en waar die mogelijkheden minder aanwezig zijn. Iets wat we altijd moeten doen en wat in het DNA van de lokale besturen zit, is eerst naar de kwetsbare mensen kijken. Dat is heel belangrijk. Hopelijk kunnen we iedereen helpen, maar als er prioriteiten moeten worden gesteld, dan moet je op de eerste plaats naar de meest kwetsbaren kijken.

Uw suggestie voor de tweede zit neem ik mee, maar laten we hopen – hout vasthouden – dat de tweede zit in normalere omstandigheden kan plaatsvinden dan de eerste zit. Voor onze studenten hoop ik dat er zo weinig mogelijk zijn die tweede zit hebben. Ik denk onmiddellijk aan mijn eigen concrete thuissituatie.

Mevrouw Beckers, we hebben tot nu toe geen alarmsignalen gekregen van studenten of gemeenten waar men zegt dat er een tekort is. Ik kan moeilijk ingaan op een heel concrete situatie van de stad Leuven. Ik ken die onvoldoende. Ik heb er zelf gestudeerd. Ik weet wel dat in dezelfde ruimtes niet evenveel mensen kunnen zitten als vroeger. Dat samen studeren in die ruimtes is een heel sociaal gebeuren. Men moest wel stil zijn maar men zat wel heel dicht op elkaar gestapeld soms. Vandaag moet men die afstand bewaren, er is de social distancing. Ik begrijp dat er in sommige ruimtes minder volk kan zijn. Omgekeerd is het natuurlijk wel zo dat er veel studenten thuis zitten, niet alleen in de studentensteden. Waar men in voorbereiding van de examens graag op kot zit omdat men dan alles dichtbij heeft, zijn velen nu thuis aan het studeren. Dat ontlast de studentensteden een klein beetje.

Uw laatste vraag, mevrouw Beckers, ging over het soort gemeenten. Ik zie verschillende groottes. Kleinere gemeenten als Heuvelland, Sijsele, Maldegem, Anzegem, Merksplas, Retie en Zoersel zijn typisch landelijke gemeenten die ook allemaal initiatieven hebben genomen. Maar je hebt dan ook de centrumsteden en de middelgrote steden als Lier, Lokeren, Kortrijk en Oostende, die ook initiatieven hebben genomen. Het is zeer gevarieerd. Daar ben ik ook blij om. Maar ook in kleinere gemeenten, waarvan de studenten normaal op kot zitten maar nu thuis, moeten er initiatieven worden genomen.

Voor alle duidelijkheid: tot nu toe heb ik geen negatieve signalen ontvangen van studenten, alarmsignalen dat het niet zou lukken.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Ik ben blij te horen dat het thema leeft bij iedereen in deze commissie. Ik ben ook tevreden dat er heel wat voorbeelden zijn die aantonen dat er op zich geen problemen zijn. Ik voelde me wat ongemakkelijk in het begin, toen de Veiligheidsraad dat besliste, omdat er geen voorschriften waren. We hebben dan echter niet alleen de kracht van de lokale besturen gezien maar ook de kracht van de jeugd. Bataljong is in dat gat gesprongen en heeft zelf veiligheidsrichtlijnen naar voren geschoven. Jeugd en lokale besturen vormen dus een goede mix.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de gevolgen van de coronacrisis op de financiële meerjarenplanning van steden en gemeenten – 2352 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Zoals hier daarnet al gezegd werd, leven we in uitzonderlijke tijden. Uitzonderlijke tijden vragen uitzonderlijke maatregelen. De impact van de coronacrisis op de lokale financiën kwam reeds een aantal keer aan bod in deze commissie. We hadden hierover ook al een gedachtewisseling met de VVSG. Naast de onmiddellijke impact zal er ook een impact zijn op middellange termijn. Vandaar het voorstel om de lokale besturen de mogelijkheid te geven om te investeren buiten de financiële meerjarenplanning.

Eind 2019 – en een klein aantal begin 2020 – keurden de gemeenten een sluitende financiële meerjarenplanning goed. Hoogstwaarschijnlijk zal door tal van coronagerelateerde maatregelen financieel bijgestuurd moeten worden. We merken dat er

heel wat bijkomende kosten zijn en lagere inkomsten voor de lokale besturen. De lokale besturen staan samen in voor bijna 50 procent van de overheidsinvesteringen. Het zou dramatisch zijn, mochten deze teruggeschroefd worden vanwege coronauitgaven of verlagingen van onroerende voorheffingen. Net deze lokale investeringen zijn van belang, willen we geen negatief effect creëren op tewerkstelling en consumptie. Cijfers van de Confederatie Bouw geven aan welke impact minder investeringen hebben op de tewerkstelling in de privésector. Dat is dus niet onbelangrijk.

De mogelijkheid zou voorzien kunnen worden om uitgaven die gedaan worden in het kader van het beheersen van de coronacrisis, en die mogelijk ook gefinancierd worden met leningen, buiten het evenwicht van de beleids- en beheerscyclus (BBC) te houden. Op die manier worden ze niet verrekend in de autofinancieringsmarge of het budgettaire evenwicht op het einde van de financiële meerjarenplanning. Zo blijft de financiële meerjarenplanning overeind, en ook de geplande investeringen. De schulden die gemaakt worden om coronagerelateerde maatregelen te financieren – zoals de aankoop van mondkmaskers, impulsen voor lokale middenstand en horeca, culturele programmering, het kwijtschelden van huurgelden, enzovoort – kunnen dan eventueel gedeeltelijk worden meegenomen naar de volgende financiële meerjarenplanning, hopelijk op een moment dat de economie zich al heeft hersteld en de inkomsten via de aanvullende personenbelasting opnieuw gunstig evolueren. Misschien wordt ook een bovenlokale oplossing gezocht.

Minister, ik heb een aantal vragen over dit voorstel. Kan dit voorstel in overweging worden genomen? Hoe staat u zelf tegenover dit voorstel?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel voor deze vraag, mijnheer De Loor. Het is niet de eerste keer dat we in deze commissie praten over de gevolgen voor de lokale financiën. Dat is iets dat ons moet bezighouden.

De gevolgen zullen reëel zijn. U hebt er zelf naar verwezen: er zullen minder ontvangsten zijn en er zullen meer uitgaven zijn. We moeten er de komende jaren over waken dat de investeringscapaciteit van onze lokale besturen overeind blijft, met andere woorden, dat men de coronacrisis niet probeert te verwerken door het investeringsritme gevoelig terug te draaien. Want dat zou volgens mij een maatschappelijk verkeerde keuze zijn, niet alleen voor de tewerkstelling in de private sector, maar ook voor de kwaliteit van onze leefomgeving en de kwaliteit van de dienstverlening die lokale besturen moeten doen. Het is belangrijk om het investeringsniveau op peil te houden, ook omdat de lokale besturen de belangrijkste publieke investeerders zijn in ons land. Zij staan maar in voor ongeveer 8 procent van de totale overheidsuitgaven, maar zijn tegelijkertijd wel verantwoordelijk voor de helft van de investeringen. Lokale besturen zijn echt investeringsmachines, en dat zou de komende jaren ook zo moeten blijven. We moeten dat goed in het oog houden.

Daarom hebben we de voorbije weken, telkens wanneer Vlaanderen met aandrang iets vroeg zonder het op te leggen aan lokale besturen, ook altijd middelen voorzien. Denk bijvoorbeeld aan de zomerschool, met een vergoeding per leerling per dag. Denk aan de buitenschoolse opvang. Denk aan onze triagecentra, waarvan we de kosten volledig zullen vergoeden aan de lokale besturen. En denk, heel actueel, aan de beslissing die we vandaag nog hebben bekendgemaakt, waarbij we 87,3 miljoen euro – toch niet weinig – overmaken aan de lokale besturen. Uiteraard niet om 'bij de hoop te leggen', maar om daarmee het lokale, culturele, sportieve en jeugdverenigingsleven te ondersteunen, zeker die verenigingen die in moeilijkheden komen. En of ze al dan niet worden gesubsidieerd, is daarbij niet van belang.

Dat is een belangrijke ondersteuning, die hand in hand gaat met het groeipad van 15 à 20 miljard euro deze legislatuur, 33 procent meer middelen voor onze lokale besturen. Maar ondanks al die zaken, zullen er problemen opduiken.

Wat is de concrete situatie? Met de huidige begrotingsregels zal zich op korte termijn geen probleem stellen. Men heeft vandaag een grotere soepelheid om midde-len van de ene post naar de andere te verschuiven. Zolang men het bedrag van alle uitgaven die men had voorzien, niet heeft bereikt, zijn er op korte termijn geen problemen.

De autofinancieringsmarge (AFM) van 2020 mag negatief zijn. Dat weet u. Dat geldt ook voor de volgende jaren. Alleen voor die van 2025 geldt dat er een even-wicht of overschot moet zijn. Men heeft nu dus enkele jaren de tijd om te bekijken hoe men de tekorten – die eenmalig, maar misschien ook duurzaam, blijvend, recurrent zijn – kan verwerken.

Hoe groot zal het probleem zijn? Dat is op dit moment heel moeilijk te zeggen. U weet dat het Planbureau de inschatting maakt van een krimp van het bruto binnenlands product van 8 procent. Men schat het verlies van het reëel beschikbaar inkomen op min 2,8 procent, wat een rechtstreekse impact heeft op de belasting-ontvangsten van de lokale besturen. Op dit moment zijn die cijfers nog niet stabiel. Daarom heeft de Vlaamse Regering beslist om de begrotingsrichtlijnen net na de zomervakantie te bezorgen. We zouden de omzendbrief dus niet in de loop van de komende weken lanceren, maar na de zomervakantie. Op die manier zijn we er zeker van dat wat we tegen de lokale besturen vertellen, ook voldoende stabiel is, dat we voldoende zicht hebben op de financiële uitdagingen.

Een van de dingen die we altijd kunnen doen, is op zo'n moment bekijken of we de begrotingsregels eventueel kunnen versoepelen. Een van de mogelijkheden zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat we het jaartal waarin het tekort moet omslaan in een neutraal of een positief cijfer – met andere woorden wanneer de autofinancierings-marge positief moet worden – wat achteruit duwen. Dat is een mogelijke piste.

Uzelf hanteert een andere piste, die creatief is en mij doet denken aan een piste die we in het Antwerpse investeringsverhaal hebben gebruikt. Ik ben blij dat u nu zelf met die piste komt aandragen. Maar zelf vind ik het niet zo'n goede piste voor lokale besturen.

Ik geef drie argumenten tegen. Eerst en vooral vind ik het heel positief dat u als parlamentslid zoekt naar oplossingen en dat u probeert op een creatieve manier het probleem dat op ons afkomt, te ondervangen. Daar heb ik zeker geen kritiek op. We hebben er ernstig naar gekeken, en ik zie drie problemen met de piste die u suggereert.

Dat is eerst en vooral een classificatie- en controleprobleem. Hoe gaan wij vanuit Vlaanderen die uitgaven allemaal oormerken als coronagerelateerd? Waar begint dat en waar stopt dat? Mondmaskers, gels, triageposten: dat is evident. Maar er zijn ook heel veel uitgaven die in een grijze zone terechtkomen. De inspanningen die men in de publieke ruimte gedaan heeft: wanneer zijn die coronagerelateerd en wanneer niet? Zo kan ik heel veel dingen opsommen. Het is dus niet zo gemak-kelijk om die classificatie en dat oormerken van uitgaven of minder inkomsten coronagerelateerd te maken. Dat zou de administratie met heel veel bureaucra-tische overlast opzadelen, zowel de lokale als de Vlaamse. Ik sta daar huiverachtig tegenover, ik denk dat we een andere richting uit moeten gaan en meer vertrouwen en meer ruimte moeten laten aan de lokale besturen.

Ten tweede vind ik de begrotingsregels die we nu gemaakt hebben, soms voor verbetering vatbaar – ik vond dat destijds als burgemeester, ik vind dat vandaag nog altijd als minister van Binnenlands Bestuur –, maar het laat ons alleszins toe om de lokale financiën op een geglobaliseerde en structurele manier te bekijken. Als we dat gaan opsplitsen, dreigen we heel veel van dat inzicht en van dat over-zicht te verliezen.

Ten derde heb ik heel veel vraagtekens bij het werken met parallelle rapporteringsverplichtingen of evenwichtsnormen. Ik denk dat dat de zaak lokaal gaat bemoeilijken, dat dat ook de transparantie en het democratisch debat bemoeilijkt, dat dat de rol van de oppositie gaat hypothekeren, dat dat de werking van de gemeenten gaat belasten, omdat dat heel onduidelijk wordt. Vandaag de dag moeten – laten we eerlijk zijn – heel wat lokale mandatarissen op hun tippen staan om voldoende inzicht te hebben in hoe de begroting lokaal werkt. Het is tenslotte een complexe overheid, met heel veel taken en bevoegdheden, heel veel inkomsten- en uitgavenstromen, en als we heel eerlijk zijn: in elke gemeenteraad zijn er wel een paar specialisten, maar ik vrees dat het overgrote deel van onze gemeenteraadsleden echt al inspanningen moet doen om alles goed te begrijpen en alles goed te zien. Als je dan nog eens met een parallelle coronabegroting gaat komen, met parallelle begrotingscijfers, denk ik dat het de zaak moeilijker maakt.

Ik zou pleiten voor een eenvoudiger spoor, zonder daar nu al een voorafname op te doen: eerst kijken hoe de financiële situatie echt is, en op dat moment eens kijken of we niet met een eenvoudigere en helderdere maatregel onze lokale besturen en hun financiële toestand kunnen ondersteunen en begeleiden, waarbij de doelstelling die u naar voren schuift, ook mijn doelstelling is, namelijk ervoor zorgen dat de lokale, publieke investeringen niet worden afgebouwd, dat die op een voldoende hoog peil blijven en dat we daar allemaal samen maatschappelijk geen prijs gaan betalen, ook naar tewerkstelling, die we niet moeten betalen.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp-a): Minister, ik deel uw bekommernis en uw bezorgdheid dat de betrachting moet zijn om naar een eenvoudige en transparante oplossing te zoeken, maar ik denk dat dit voorstel ook een eenvoudig en transparant voorstel kan zijn. U zegt dat u een aantal bezwaren hebt, waarvan een ervan is dat het moeilijk is om de uitgaven te oormerken, maar daar vertrouw ik wel een beetje op de lokale besturen.

Het voorstel is ingegeven om die investeringen op peil te houden. Zoals daarnet al gezegd is, gebeurt bijna 50 procent van de overheidsinvesteringen door lokale besturen. Dat heeft ook onmiddellijk een impact op de tewerkstelling in de privé-sector, wat toch niet onbelangrijk is.

Deze coronacrisis mag ook geen excuus zijn voor lokale besturen om bepaalde zaken niet te doen. Zo geven we hun de mogelijkheid om toch een initieel ingediende en goedgekeurde meerjarenplanning uit te voeren. De financiering van lokale besturen is heel belangrijk, als je ziet welke verantwoordelijkheden ze nu opnieuw nemen en erbij krijgen. Dat zijn heel veel verantwoordelijkheden. De lokale besturen hebben heel veel veerkracht nodig en die hebben ze opnieuw getoond. Het is ook het bestuursniveau waarin de mensen het meeste vertrouwen hebben, met als gevolg dat ook de verwachtingen naar die lokale besturen heel hoog liggen. Door dat mechanisme toe te passen, kunnen we de initieel goedgekeurde meerjarenplannen uitvoeren.

Ik heb misschien nog een suggestie, minister. U zei dat het moeilijk is om te oormerken, maar u kunt natuurlijk een aantal criteria opleggen, bijvoorbeeld dit beperken tot een bepaald bedrag per gemeente dat is gebaseerd op het inwonersaantal. Dat zou natuurlijk ongelimiteerde en onverantwoorde cadeaus vermijden. Deze suggestie wilde ik toch meegeven en ik ben tevreden dat we hierover kunnen debatteren.

De voorzitter: De heer Vandeput heeft het woord.

Steven Vandeput (N-VA): Mijnheer De Loor, ik dank u om de corona-impact op de lokale cijfers opnieuw op de agenda te plaatsen, want dat is een belangrijk

thema. Minister, ik dank u voor uw antwoord en uw nuchterheid. De coronacrisis zal op elk bestuursniveau een impact hebben. Het is vooral belangrijk, zoals bij een schone straat, dat iedereen voor eigen deur veegt.

Daarom is het belangrijk te kijken naar de richtlijnen die al in de eerste week van de lockdown door het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) zijn verzonden aan de lokale overheden. Daarin stond: er komen onverwachte uitgaven en waarschijnlijk ook een tekort aan inkomsten op ons af, maar de lokale overheden zullen in het najaar, wanneer het ergste van die crisis hopelijk voorbij is, de tijd hebben en krijgen om hun meerjarenplanningen daaraan aan te passen.

Ik wil er de nadruk op leggen dat de verplichting om een positieve autofinancieringsmarge te hebben maar geldt op het einde van de bestuursperiode, en dus op het einde van de meerjarenplanning. Het is belangrijk dat gemeenten, net zoals alle andere overheden die worden geconfronteerd met conjuncturele of punctuele sprongen in budgetten, hun verantwoordelijkheid eerst en vooral zelf blijven uitoefenen, en nagaan hoe ze er kunnen voor zorgen dat het financieel evenwicht, dat ook voor de toekomst belangrijk is, op lange termijn grotendeels kan worden bewaard.

Mijnheer De Loor, het is natuurlijk belangrijk dat u denkt aan de toekomst van onze lokale financiën, maar vandaag is het misschien niet gepast om onmiddellijk naar andere niveaus te kijken om die lokale problemen op te lossen. We hebben het in deze commissie altijd over lokale economie. Lokale besturen kunnen niet altijd een eigen keuze maken over de inkomsten die ze derven. In het kader van extra uitgaven, zijn dat toch keuzes die lokale besturen in alle autonomie nemen. Het is dan ook belangrijk om de aan de lokale autonomie gekoppelde verantwoordelijkheid van de lokale overheden blijvend naar voren te schuiven.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Over deze boeiende vraag hebben we in de voorbije weken en maanden ook al van gedachten gewisseld. Stilaan wordt duidelijk wat de impact hiervan zou kunnen zijn en wat de eventuele antwoorden vanuit de Vlaamse overheid zouden kunnen zijn.

Ik wil het pleidooi ondersteunen om hier echt een grondig antwoord op te geven. Ik ben op dit moment nog niet helemaal overtuigd door het concrete voorstel dat op tafel ligt, hoewel ik wel denk dat er interessante elementen in zitten die maken – dat is de voornaamste betrachting – dat de lokale besturen de rol kunnen blijven opnemen in de meerjarenplanning die van het niveau is waarop wordt geïnvesteerd in sociaal beleid, in duurzaam beleid, in het ons klaarmaken voor de toekomst. Het zou dramatisch zijn mochten, door de coronacrisis, de lokale besturen ervoor kiezen om dat niet te doen. Ik ondersteun het pleidooi van collega Vandeput uiteraard dat we dit in alle autonomie moeten doen. Als wij aan de andere kant niet de voorwaarden scheppen, dan geven we ook niet de ruimte en de autonomie aan de lokale besturen om die keuze echt te maken. Laat ons dus in alle rust de verschillende pistes bekijken en naast elkaar leggen. Het verschuiven van het evenwicht in de autofinancieringsmarge kan ook een piste zijn. Het lijkt mij een interessante piste, het was ook de eerste die in mijn hoofd was opgekomen. Maar misschien moeten we naar een gemengde vorm gaan of zijn er nog andere dingen nodig.

Uiteraard zullen we altijd over nuances en meningen verschillen, maar ik wil van de gelegenheid gebruikmaken om de minister te feliciteren met de keuzes die in het noodfonds gemaakt zijn richting lokale besturen. Ik merk daar toch een bewuste keuze om de focus te houden op dat essentiële verenigingsleven dat onze samenleving bindt. Ik denk dat dat een goede keuze is. Het mag altijd meer zijn, dat weet iedereen, maar we moeten ook zaaien naar de zak. In die zin feliciteer ik de minister met die keuzes.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik dank de interveniënten. Nogmaals, ik wil de heer De Loor danken omdat hij als parlamentslid uitstekend werk heeft geleverd door te zoeken naar oplossingen in een vroeg stadium en suggesties doet. Ik heb mijn argumenten tegen gegeven. U hebt nog geargumenteed waarom u denkt dat dat belangrijk is. Maar we hebben nog tijd om daarover te debatteren. Ik denk dat iedereen begrijpt dat we er eerst een goed zicht op moeten hebben hoe groot de werkelijke problematiek is en dan zoeken naar het juiste antwoord.

Wat collega Vandeput zegt, kan ik onderschrijven. We mogen niet alleen naar boven kijken. De lokale besturen moeten ook zelf de ambitie hebben om een deel van de oplossing te zijn en moeten zoeken waar zij in tijden van financiële krapte kunnen zaaien naar de zak, om het in de terminologie van collega Vaneekhout te zeggen. Dat is een spreekwoord dat ik ga meedragen. Mijnheer Vandeput, ik denk dat we dat inderdaad moeten doen. Lokale besturen hebben instrumenten, kunnen de tering naar de nering zetten, kunnen keuzes maken, mogen niet alleen maar met het handje openstaan en naar boven kijken, ze moeten daar volwassen en sterke besturen in zijn. Maar hun instrumentarium is beperkter dan op andere beleidsniveaus, dat moeten we ook onder ogen zien. Wat mij vooral bekommert, is dat het investeringsritme niet mag stilvallen. Wij hebben de voorbije jaren gezien dat waar lokale besturen goed geïnvesteerd hebben en de juiste keuzes hebben gemaakt, dat niet alleen economisch maar ook maatschappelijk heel veel positieve effecten heeft gehad. U bent trouwens ook een burgemeester in een stad waar behoorlijk wordt geïnvesteerd. Ik denk dat we daarover moeten waken. We mogen niet de weg kiezen waarbij we minder in de publieke ruimte gaan doen, minder cultuur- en sportinvesteringen doen. Dat is een gevaarlijke piste, daar moeten we voor opletten.

Mijnheer Vaneekhout, ik neem er akte van en ik ben u er erkentelijk voor dat u vanuit de oppositiebanken de inspanningen waardeert die de Vlaamse Regering vandaag doet naar de lokale besturen, en vooral dat we via de lokale besturen investeren in het lokale verenigingsleven, het culturele, het sportieve en het jeugdverenigingsleven, dat fijnmazig is en dicht bij de mensen staat. Het is vanuit de oppositie gemakkelijker om dan te zwijgen. U doet dat op een correcte manier. Dat siert u.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Ik wens de minister nog eens te danken voor zijn antwoord. Begrijp me niet verkeerd, mijn vraag was niet ingegeven, collega Vandeput, om te zeggen dat we naar boven moeten kijken om te zien wat er voor ons kan worden gedaan, maar wel hoe we de lokale besturen kunnen faciliteren, helpen en ondersteunen zodat ze hun initieel ingediende en goedgekeurde meerjarenplanning maximaal kunnen uitvoeren. Ik denk dat iedereen daar baat bij heeft.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over een duurzame tewerkstelling van kwetsbare doelgroepen bij de Vlaamse administratie en de lokale en provinciale besturen – 2354 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Collega's, zoals bekend, wordt de armoedeproblematiek door het coronavirus verscherpt. De experten die de regering adviseren over de exitmaatregelen, vermeldden in een van hun rapporten een toename van het armoederisico tot 25 procent, wat dus overeenkomt met een stijging met de helft. In de sociaal-economische herstelplannen zal tewerkstelling dan ook een van de voornaamste pijlers zijn.

Het Netwerk tegen Armoede (NTA) is ervan overtuigd dat een duurzame job kan verhinderen dat mensen in armoede belanden, maar ook dat het een belangrijke hefboom kan zijn om uit armoede te geraken. We stellen echter vast dat er vaak een schakel in het tewerkstellingsverhaal ontbreekt: werkzoekenden worden toegeleid naar een job, maar vaak is er een draaideureffect, waarbij de tewerkstelling om diverse redenen zelfs al op korte termijn weer stopgezet wordt. In zijn overleg met de werkgevers stelt het Netwerk tegen Armoede vaak vast dat werkgevers de tools missen om de uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden bij het tewerkstellen van deze kwetsbare groepen het hoofd te bieden.

Voorbeelden van de vele uitdagingen zijn een verhoogde graad van absentieïsme bij deze doelgroep, communicatieproblemen, loonbeslag, vragen naar voorschotten, moeilijkheden om in team te werken, enzovoort. Het daaruit resulterende draaideureffect is niet enkel problematisch voor de werknemer in armoede zelf. Ook voor de werkgever brengt het veel bijkomende inspanningen en kosten met zich mee.

Het Netwerk tegen Armoede ontwikkelde samen met bedrijven, werkgevers, mensen in armoede en universiteiten workshops en tools om deze problematiek succesvol aan te pakken en daarmee ook kostendrukkend te werken. Het Netwerk tegen Armoede wenst meer werkgevers en werkgeversnetwerken te informeren en te begeleiden in het armoedesensitiever maken van hun arbeidsprocessen.

Aangezien armoede en tewerkstelling steeds groter wordende problematieken zijn, is hier mijns inziens ook een opdracht weggelegd voor openbare besturen, zowel de Vlaamse overheid als lokale en provinciale besturen. Ook zij kunnen gebruikmaken van dit aanbod teneinde de tewerkstellingskansen van deze kwetsbare doelgroep te verhogen.

Minister, maakt de Vlaamse overheid momenteel gebruik van dit aanbod van het Netwerk tegen Armoede? Zo ja, wat zijn de ervaringen? Zo nee, overweegt u om dit te introduceren bij de Vlaamse administratie?

Bent u bereid om dit aanbod ook kenbaar te maken bij de lokale besturen – gemeenten, OCMW's en provincies – zodat dit een duurzame tewerkstelling van de doelgroep bij lokale en provinciale besturen ten goede kan komen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer De Loor, ik vind het een zeer interessante vraag en een heel goede suggestie. Ik ben er mij, net als iedereen in deze commissie en in de Vlaamse Regering, van bewust dat de coronacrisis in de eerste plaats de zwaksten en de meest kwetsbaren in onze samenleving raakt. Dat zijn natuurlijk de mensen die al in kansarmoede of bestaansonzekerheid leven of erin dreigen weg te zakken.

De manier waarop het Netwerk tegen Armoede aankijkt tegen tewerkstelling, charmeert mij. Men zegt dat een duurzame job kan verhinderen dat mensen in armoede geraken, maar ook dat het hebben van een job een belangrijke hefboom is om uit armoede te geraken, vooral dan een duurzame job. Dat is een inzicht dat ik echt deel en dat ik als burgemeester dagelijks heb gezien. Dat werd vroeger wat

onderkend, maar de beste remedie tegen armoede blijft een duurzame job, met het daarbij horende inkomen.

Natuurlijk zijn er nog andere redenen waardoor men in armoede kan geraken. Dat is een zeer complexe materie, die we niet moeten vereenvoudigen.

Het tweede wat me enorm heeft gecharmeerd in het Netwerk tegen Armoede, is zijn empathie. In de eerste plaats voor mensen in armoede. Daar zijn zij een belangenorganisatie voor, zij hebben daar aandacht voor. Maar zij leggen ook empathie aan de dag voor de moeilijkheden en problemen van de werkgevers. Daardoor hebben zij een zeer evenwichtige en volgens mij ook juiste benadering. Dit is belangrijk als we resultaten willen behalen, als we meer willen doen dan ideologische uitspraken, als we met andere woorden een verschil willen maken op het terrein.

Dat zijn twee elementen die mij hebben aangesproken. Er zijn er nog meer, maar ik wou toch even op die twee wijzen omdat ik vind dat we in het armoedebeleid te snel in steriele tegenstellingen vervallen. Als we werkelijk iets willen doen aan de kansarmoede, moeten we onze egestelling verlaten, om op een meer voluntaristische, pragmatische en onderbouwde manier om te gaan met deze uitdaging.

Op dit moment doet de dienst Diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid geen beroep op het aanbod van het Netwerk tegen Armoede. Daarom zal ik aan de dienst Diversiteitsbeleid vragen om te bekijken in welke mate wij dat in de toekomst wel kunnen doen. Natuurlijk zal er rekening moeten worden gehouden met de regelgeving inzake overheidsopdrachten, dat begrijpt u vanzelfsprekend. Zij zijn niet de enige speler op het terrein. Het is evident dat de overheid haar regels moet bewaken. Ik vind dat onze dienst Diversiteitsbeleid in de richting van het Netwerk tegen Armoede moet kijken.

Onze dienst Diversiteitsbeleid heeft natuurlijk niet stilgezeten. Hij heeft gewerkt met een andere organisatie, vzw De Link. Deze organisatie is erkend en wordt gesubsidieerd als organisatie voor de coördinatie van en de toeleiding tot de opleiding van ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting. Dat is een belangrijke speler. In het najaar van 2019 heeft de dienst Diversiteitsbeleid de mogelijke drempels ten aanzien van mensen in armoede of in sociale uitsluiting binnen de selectieprocedures van de Vlaamse overheid laten screenen door het Team Advies en Ondersteuning (TAO) Armoede, een deelwerking van die vzw De Link.

Het is evident dat een lokaal personeelsbeleid ook duurzaam moet zijn en niet blind mag zijn voor deze problematiek. Maar lokale besturen zijn natuurlijk autonome werkgevers en moeten zelf hun verantwoordelijkheid kunnen nemen en hun rol als werkgever op een kwalitatieve manier invullen. Ze beschikken over alle vrijheid om hiervoor de markt te bevragen naar tools, opleidingen en workshops. Indien een lokaal bestuur mijn administratie hiervoor ondersteuning zou vragen, zullen wij in de toekomst verwijzen naar het Netwerk tegen Armoede, natuurlijk met een zekere voorzichtigheid. Opnieuw komt hier de wet op de overheidsopdrachten om de hoek kijken. Er is een markt. Ik zeg het nu oneerbiedig, maar voor een liberaal klinkt 'markt' nooit oneerbiedig. Er is een markt en er zijn verschillende spelers. We kunnen onmogelijk de ene speler voortrekken op een andere. Er bevinden zich in dit domein verschillende kwaliteitsvolle organisaties. We moeten onze lokale besturen in de toekomst ook verwijzen naar het Netwerk tegen Armoede.

Ik wil jullie danken voor deze vraag. Wij nemen de suggestie met twee handen aan.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Minister, dank u voor uw antwoord, maar vooral ook voor uw positieve houding tegenover het idee. Daarom heb ik in mijn vraag heel

uitdrukkelijk verwezen naar het feit dat het een win-winsituatie is, in de eerste plaats voor mensen die naar een duurzame tewerkstelling zoeken, maar ook voor de werkgever, die vaak met bijkomende lasten en bekommernissen zit die je niet of veel minder hebt met gewone werknemers. Het is een heel mooie gelegenheid om voor duurzame tewerkstellingskansen te zorgen, zowel voor werkgevers als voor werknemers, zeker voor mensen in een kwetsbare situatie.

Minister, ik ben ook heel blij dat u dit zult opnemen en dat u dit voorstel zult bekijken met de dienst Diversiteitsbeleid. Ik ben er verder van overtuigd dat dit een win-winsituatie is, voor zowel lokale besturen als werkgevers en werknemers. Minister, is het een piste om, alvorens een definitieve samenwerking op te starten met het Netwerk tegen Armoede of een andere partner, een aantal proefprojecten uit te zetten in de Vlaamse administratie? Zo kunt u zich vergewissen van de voordelen, maar ook van de valkuilen. Die projecten kunnen mogelijk heel wat wijsheid met zich meebrengen.

Minister, ik ben heel blij dat u positief staat tegenover dit voorstel. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Minister, u haalde het al even aan: armoede is, zeker voor vele lokale besturen, een grote, zo niet de grootste uitdaging in centrum-steden. Dus ook wij bekijken heel intens op welke manier wij via tewerkstelling, via het geven van kansen, iets aan die armoede kunnen doen. Armoede en integratie verbeteren via tewerkstelling, lijkt mij een vrij logische verbinding.

Als je zelf mensen wilt huisvesten en tewerkstellen, moet je je natuurlijk aan regels houden. Uiteraard moeten we de geploegenheden op dat vlak volgen. Collega's, er wordt ook een bepaalde performantie verlangd van een openbaar bestuur. Ik bedoel dat helemaal niet denigrerend. Maar de lat ligt wel heel hoog voor onze diensten – we hebben het er daarstraks al even over gehad –, niet alleen in de kwantiteit die we dagelijks van onze medewerkers vragen, maar ook in de kwaliteit van de dienstverlening die zij moeten garanderen aan onze burgers. Wij hebben meer en meer gespecialiseerde mensen en diensten nodig. Initiatief, productiviteit, kennis van zaken: allemaal eigenschappen die heel noodzakelijk zijn als je in dienst wilt treden bij een openbaar bestuur.

We moeten die balans goed bewaken en de kerk in het midden houden. Dus ja: zoveel mogelijk kansen geven aan die tewerkstelling, om het armoedeprobleem mee op te lossen. Maar door mensen in overheidsbedrijven tewerk te stellen om ze tewerk te stellen alleen, zullen we die armoede uiteindelijk niet oplossen. We zullen ook heel veel mensen naar de privésector moeten toeleiden. Nogmaals: ja, er zijn goede initiatieven. Maar het is vooral belangrijk dat de juiste man of de juiste vrouw op de juiste plaats terecht komt. Dat wil ik blijven benadrukken. De balans mag niet naar de verkeerde kant doorslaan.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega De Loor, ik dank u voor uw vraag. We weten dat het aantal mensen die de komende weken en maanden door de coronacrisis zonder job zullen vallen, serieus zal stijgen. Mensen die het vandaag al moeilijk hebben op de arbeidsmarkt, zullen wellicht het eerste slachtoffer zijn. Ofwel zullen ze als eersten hun job verliezen ofwel zullen ze moeilijker dan vandaag aan de slag geraken.

Het is dan ook onze plicht om zoveel mogelijk inspanningen te doen om die mensen aan het werk te krijgen. Zoals de minister zei, heeft het Netwerk tegen Armoede duidelijk aangegeven dat een job, een duurzame job nog altijd de beste garantie is om uit die armoede te geraken.

De overheid, maar ook de lokale besturen, hebben daarin een verantwoordelijkheid. Maar het kan natuurlijk niet de bedoeling zijn om het probleem op te lossen door die mensen een overheidsjob te geven. Ik denk ook niet dat dat uw pleidooi was, mijnheer De Loor. Maar het is wel zo dat de overheid vandaag ook andere instrumenten heeft om die mensen extra kansen te geven. Tot nu volgde ik de heer De Loor. Maar ik vrees dat ik hem nu zal kwijtraken. Want ik zal toch nog eens mijn pleidooi houden om wat we vorig jaar hebben ingevoerd, namelijk de interimarbeid bij de overheid, zowel bij de Vlaamse overheid als bij de lokale besturen, ook echt te zien als een springplank naar een duurzame job.

Ik denk ook dat de overheid die springplank nog veel meer moet inzetten. We hebben het er hier al vaak over gehad en ook al cijfers over opgevraagd: het heeft een goede start genomen, maar het kan natuurlijk altijd beter. Daarom wil ik u ook een bijkomende vraag stellen, minister. Ik denk dat het een goede zaak is dat u de richtlijnen van het Netwerk tegen Armoede gaat verspreiden, maar misschien moet u ook verder kijken, naar de mogelijkheden die we vandaag al hebben, en misschien specifiek nog wat extra reclame maken – als ik het zo mag zeggen – om meer gebruik te maken van die mogelijkheid van interimarbeid, wetende dat dat wel degelijk een springplank kan zijn naar een duurzame job – dat blijkt ook uit alle cijfers – en dus ook een manier om mensen uit armoede te halen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, ik denk dat de heer Van Miert en de heer Ongena een belangrijk, maar ook een gekend punt maken. We lossen de strijd tegen armoede niet op door mensen in armoede allemaal een overheidsjob te geven, zonder dat we naar de kwalificaties kijken, een soort van sociaal tewerkstellingscircuit zonder randvoorwaarden, waardoor de kwaliteit van de openbare dienstverlening zou verminderen. Ik stel het wat zwart-wit, wat scherp, om het punt helder te maken. Dat is iets wat we niet mogen doen, want het zou fout zijn. Onze lokale besturen zijn vandaag immers complexe organisaties waar we van mensen heel wat kwalificaties vragen, ze staan ten dienste van de burgers en de ondernemingen, en die kwaliteit moet hoog zijn.

Dit gezegd zijnde, moeten we ook opletten voor pleinvrees. Als je kijkt naar wat het Netwerk tegen Armoede doet of wat een armoedebeleid bij een tewerkstellingsbeleid en bij een personeelsbeleid kan zijn, gaat het breder dan dat. Ik geef een aantal voorbeelden. Er zijn sommige mensen die perfect kunnen functioneren als werknemer, maar bijvoorbeeld met een grote schuldenlast zitten. Gelukkig hebben wij bij onze Vlaamse administratie maatschappelijke werkers die mensen in zo'n situatie kunnen helpen en begeleiden, bijvoorbeeld met de manier waarop het loon uitbetaald wordt en dergelijke. Een ander voorbeeld is iemand die in een vechtscheiding terechtkomt en daardoor tijdelijk in grote moeilijkheden zit, met kinderopvang. Op zo'n moment kan een werkgever die oog heeft voor specifieke armoedesituaties daar op een goede manier op inspelen. Derde voorbeeld: iemand die een misstap in zijn leven heeft begaan, die een gevangenisstraf heeft uitgezeten of een andere problematiek meegemaakt heeft, maar die zich heeft herpakt en opnieuw aansluiting wil vinden bij de samenleving. Geven we die persoon zijn tweede kans of niet? Ik denk het wel.

Er zijn dus nogal wat sporen waarbij een armoedebeleid raakpunten kan hebben met een bredere sociale context, waarbij we absoluut wel moeten inzetten om dat te doen. We gaan de armoedeproblematiek niet oplossen door bijkomende tewerkstelling te creëren bij de overheid, maar we hebben wel een voorbeeldfunctie als overheid. Het sterke van het Netwerk tegen Armoede – trouwens ook van andere armoedeorganisaties – is dat daar ook een evolutie bezig is, dat men begrijpt dat ook de werkgever, privaat of publiek, zijn verantwoordelijkheden heeft, ook doelstellingen heeft die hij moet bereiken en evenzeer beperkte financiële marges

heeft. Net het zoeken naar hoe je binnen die randvoorwaarden, die we kennen en die gelukkig nog eens goed geformuleerd werden door de interveniënten, toch een offensief armoedebeleid kunt voeren – dus geen armoedebeleid, maar een personeelsbeleid dat ook mensen in armoede kansen geeft –, is belangrijk. Praten met ervaringsdeskundigen, praten met een netwerk van mensen die in die problematiek gezeten hebben of er soms nog in zitten, kan ons beter doen begrijpen wat we misschien wel kunnen doen als overheid, zonder dat we interen op kwaliteit van dienstverlening en zonder dat we overmatig veel belastinggeld door ramen en deuren buitengooien. Die oefening moet worden gemaakt. Dat is de taak van elke overheid: van de Vlaamse overheid en ook van lokale overheden. Dat is in elk geval mijn overtuiging.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Collega's, het is altijd een beetje vreemd dat een vraag naar het verduurzamen van tewerkstelling voor mensen in armoede, zeker als die van een socialist of een sp.a'er komt, reacties oproept alsof we openbare besturen onnodig gaan oppompen, dat we de juiste mensen op de juiste plaats moeten hebben.

Natuurlijk moeten we de juiste mensen op de juiste plaats hebben, ik heb ook niets anders beweerd. Alleen moeten we ook kansen geven aan mensen die het om de een of andere reden minder gemakkelijk kregen, die tegenslag hadden en daardoor tijdelijk geen werk hebben. We moeten die trampoline geven aan die mensen. Bedrijven doen dat ook.

Daarom heb ik in mijn vraag om uitleg bewust verwezen naar de bedrijven die dit al doen. Vandaar mijn vraag om dat ook te doen in de openbare besturen, bij de Vlaamse overheid en bij de provinciale besturen. Het is een win-winsituatie, zowel voor de werknemers, als voor de werkgevers. Onder andere het Netwerk tegen Armoede heeft er een heel interessante tool voor uitgewerkt, aan de hand van workshops.

Ik deel hier de mening van de minister over de voorbeeldfunctie van de overheid, de lokale overheid, de Vlaamse overheid, de federale overheid. Er zijn voorbeelden uit de privéwereld. Het Netwerk tegen Armoede is actief bij onder andere de Colruytgroep, bij Delhaize, bij Durabrik, bij Familiehulp, bij Lidl. Dat zijn niet van de minste. Als Vlaamse overheid en lokale besturen moeten we ook onze verantwoordelijkheid nemen.

Mijnheer Ongena, in deze coronatijden zijn het net de interimers, die als een van de meest kwetsbare werknemers onmiddellijk uit de boot vallen. Het is daarom heel vreemd dat u nu pleit om interim in te schakelen als springplank. Deze coronacrisis heeft bewezen dat die interimers tot de meest kwetsbare werknemers behoren.

Minister, ik wil u zeker bedanken voor uw positieve ingesteldheid en reacties. Daar kunnen we verder mee aan de slag.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de impact op de lokale besturen van de nieuwe tariefmethodologie van de VREG
– 2326 (2019-2020)**

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) heeft de terechte ambitie geuit om de kost van de energiefactuur voor consumenten te proberen te beperken door een nieuwe tariefmethodologie uit te werken. Dit voorstel ligt momenteel nog tot 18 juni ter consultatie voor. Ik zal niet verhehlen dat het hier gaat om een technische materie, maar een die mogelijk een grote impact heeft op de lokale besturen.

Met het voorstel plant de VREG aanpassingen aan het zogenaamde vaste inkomstenplafond. De inkomsten hieruit voor de distributienetbeheerders vormen een belangrijke basis voor de dividenden die jaarlijks worden uitgekeerd door de distributienetbeheerders aan de eigenaars en aandeelhouders, namelijk de lokale besturen.

Laat ons tijdens dit debat daaraan geen energie verliezen, ik wil dat niemand met het idee vertrekt dat de energiefactuur van de consument geen belangrijke prioriteit is voor de toekomst. Het is belangrijk dat die betaalbaar blijft, dat die wordt gedrukt en dat er aanpassingen aan gebeuren. In het streven om dit te realiseren, moeten we vermijden dat we aan de voorzijde iets positiefs realiseren, maar aan de achterzijde negatieve effecten creëren, wat uiteindelijk weer eindigt bij de portefeuille van de mensen.

Het is belangrijk om de totale gevolgen van dit voorstel in beeld te houden. Daarom wil ik deze vraag inhoudelijk en informatief stellen, om daar voldoende focus op te houden. De mensen zijn niets met een lagere energiefactuur, als dat vervolgens resulteert in hogere lokale belastingen om het investeringsritme hoog te houden. Dan winnen de consumenten, de burgers, de inwoners van Vlaanderen finaal niks.

De inkomsten uit deze dividenden zijn essentieel omdat die het afgelopen jaar in december meegenomen zijn in de meerjarenplanning van de lokale besturen. Hierop ingrijpen zou, samen met de factuur van de coronacrisis, een grote impact kunnen hebben op de investeringsruimte voor de komende jaren. Het streven is zeer nobel, maar we moeten zien dat we geen ongewenste neveneffecten hebben. Om dat uit te sluiten, leek het mij belangrijk om hierover vandaag in gesprek te gaan.

Minister, hoeveel werd gecumuleerd over alle lokale besturen in Vlaanderen per kalenderjaar ingerekend in het meerjarenplan als inkomst uit deze dividenden? Hoeveel inkomsten zouden worden gedeferd per kalenderjaar als voorliggend voorstel goedgekeurd wordt?

Bent u voorstander van het voorliggende voorstel? Of ziet u andere manieren om de doelstelling te bereiken wat betreft het mildereren en het beperken van de energiefactuur en tegelijkertijd de lokale besturen minder te treffen? Hoe zult u de impact van deze beslissing op de lokale besturen opvangen en de investeringsmogelijkheden van de lokale besturen die eventueel onder druk komen, garanderen?

Zal de Vlaamse Regering tussenkomen tijdens deze consultatieronde?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Vaneekhout, het is natuurlijk een interessante vraag, maar wel een vraag die wat de inhoud betreft in belangrijke mate zou moeten worden beantwoord door minister Demir. Ik kan u natuurlijk een overzicht geven van de geldstromen die er zijn, zodat er een inschatting is van de omvang van de uitdaging. Het voorstel is heel technisch. U maakt al een bepaalde inschatting van wat de effecten zouden zijn en u bent daar bezorgd over, maar ik weet op dit moment nog niet of er effecten zijn. Ik stel dus voor dat u op die onderdelen mijn goede collega minister Demir haar licht laat schijnen.

Wat ik u kan vertellen is dat de ontvangsten uit dividenden vanwege de distributienetbeheerders zijn opgenomen in de meerjarenplannen van de gemeenten bij de totale geraamde ontvangsten uit dividenden. Als we kijken naar het beleidsveld Elektriciteit dan bedraagt dat 152 miljoen euro in 2020, afnemend tot 140 miljoen euro in 2025. Als we de analyse beperken tot die ontvangsten die komen van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, dus nog specifiek en meer naar waar u aan het kijken bent, zien we bedragen van 123 miljoen euro in 2020, afnemend tot 116 miljoen euro in 2025.

Wij vermoeden wel dat het een lichte onderschatting is, omdat een aantal gemeenten de geraamde dividenden van distributienetbeheerders voor elektriciteit niet heeft ingeschreven onder het correcte beleidsveld Elektriciteit, maar op een beleidsveld onder de code 'Algemeen bestuur'. Ik denk dus dat de bedragen iets hoger zijn. Al die cijfers zijn uiteraard afhankelijk van de kwaliteit van de lokale registraties, maar ze geven wel een belangrijke indicatie van de grootteorde: ongeveer 1 procent van de exploitatie-ontvangsten van de gemeenten wordt op deze manier verworven.

De gemeenten hoeven aan de Vlaamse overheid niet te rapporteren over de onderliggende parameters die ze gebruiken voor de raming van de verwachte dividenden. Ik kan dan ook niet inschatten in welke mate de lichte daling in de geraamde ontvangsten het gevolg kan zijn van de voorgestelde nieuwe tariefmethodologie en of de gemeenten daar al dan niet rekening mee hebben gehouden dan wel of ze rekening hebben gehouden met andere elementen. Dat is wat ik u kan vertellen uit mijn bevoegdheid.

Als u vraagt wat de impact zal zijn, of deze methodologie wordt doorgerekend, of men die zal aanvaarden en wat daarvan het effect is, dan is het belangrijk om uw vragen te richten aan minister Demir.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, dank u wel. Het is inderdaad een complexe materie. Ik begrijp dat de hoofdverantwoordelijkheid hiervan zeker bij uw collega minister Demir ligt. Maar het lijkt mij toch niet onbelangrijk, gezien de cijfers, om dat proactief mee vast te nemen. Ik hoor toch verschillende signalen vanuit de lokale besturen dat zij zich hier grote zorgen over maken. Ik weet alvast dat een aantal lokale besturen, waar ik iets dichter bij betrokken ben, dat niet hebben meegerekend in de totstandkoming van de meerjarenplanning. Ik wil die cijfers even schetsen als het gaat over de totale ontvangst uit de dividenden, 123 miljoen euro dit jaar tot 116 miljoen euro in 2024-2025. Als dat een lichte onderschatting is, dan is dat bedrag op zich 50 procent meer dan het eenmalige noodfonds dat u deze ochtend hebt aangekondigd.

Ik heb daarnet terecht complimenten gegeven. Dat toont wel de ernst en de mogelijke impact aan van die derving van 1 procent van de inkomsten op de lokale besturen.

Ik heb daarom een aanvullende vraag en een oproep. Bent u zelf van plan om hierover in overleg te gaan met uw collega? Ik veronderstel dat u elkaar regelmatig ziet. Zelf zal ik deze vraag uiteraard ook stellen aan minister Demir.

Hebt u hieromtrent al contacten gehad met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)? Zijn ze hiermee aan de slag of zijn er van hun kant inzichten die meegenomen moeten worden in de oefening die hier voorligt?

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Ik wil me kort aansluiten bij collega Vaneekhout. Ik denk hij hier een belangrijk punt op tafel legt, dat al leeft bij een aantal besturen,

maar dat bij alle besturen zal leven wanneer de factuur komt. Ik weet dat dit voor een groot deel onder minister Demir valt. Minister, ik hoop toch dat u de partners proactief samenbrengt en dit aanbrengt bij uw collega, zodat de lokale besturen financieel niet te veel belast worden.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Het is evident – het zou dramatisch zijn, mocht het anders zijn – dat er contact is tussen de ministers van de Vlaamse Regering. Mijnheer Vaneeckhout, die contacten verlopen uitstekend en ik ben ook van plan om dat zo te houden. Zodra er meer duidelijkheid is over de concrete impact, zullen we daar zeker een gesprek over hebben. U moet weten dat die berekeningsmethodologie onder meer bepaald wordt door de VREG die daarin, op basis van Europese regelgeving, een grote autonomie heeft. Het is dus niet zo eenvoudig om in te grijpen op de manier waarop die regels tot stand komen.

U moet ook weten dat de VVSG zelf in het verleden geconfronteerd werd met de complexiteit van het dossier. Het is een zeer technisch dossier. Mocht de impact substantieel zijn, dan is het evident dat we in de Vlaamse Regering samen zullen bekijken wat we daarvoor kunnen ondernemen. Dat lijkt me de evidentie zelve. We moeten dus eerst bekijken in welke mate deze regels een echte impact hebben op de financiën van de lokale besturen om daar indien nodig een goed antwoord op te geven.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, zoals ik daarnet al suggereerde: als we nu nog geen zicht hebben op de reële impact, dan is het misschien belangrijk om bij hoogdringendheid uw eigen diensten en de VVSG daarvan versneld werk te laten maken en om te zien over welke middelen het gaat. De reden waarom ik die urgentie benadruk, is uiteraard dat die publieke inspraakronde loopt tot 18 juni. We hebben dus nog zestien dagen tot het aflopen van die periode. Het lijkt me belangrijk om daarvoor al zoveel mogelijk stemmen aan het woord te laten, want de ervaring leert dat het na die inspraakronde nog moeilijker wordt om indien nodig een impact te hebben. Ik wil er dus op aandringen om eerstdaags in overleg te gaan met de VVSG en minister Demir en te zorgen dat dit niet eindigt in een beperking van de factuur aan de voorzijde, terwijl de lokale besturen er aan de achterzijde voor opdraaien, doordat ofwel hun investeringsritme naar beneden gehaald wordt ofwel hogere belastingen geheven worden. Ik denk dat geen enkele Vlaming daarbij gewonnen is.

Het is zeer technische materie. Ik begrijp ook dat het nog niet helemaal rond is om er een volledig zicht op te hebben. Maar dat het technisch is of traag verloopt, betekent niet dat we het onder de mat mogen vegen. Het zou jammer zijn als we positieve beslissingen nemen voor de lokale besturen in deze coronatijden, die al uitgehold zijn nog voor de middelen terechtgekomen zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de werking van de lokale bestuursorganen in coronatijden – 2372 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, we hebben hierover al van gedachten gewisseld in het begin van de coronaperiode. Ik herhaal dat ons oordeel toen ook

was dat het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) heel snel en adequaat de nodige richtlijnen meegegeven heeft rond het functioneren van de lokale bestuursorganen in deze coronatijden. Na enkele weken was er nog steeds diezelfde flexibiliteit, omdat toen de mogelijkheden verruimd werden om de dagelijkse werking van de lokale besturen niet in het gedrang te brengen en om tegelijkertijd de democratie zo goed mogelijk te garanderen. De nodige richtlijnen staan op de website van ABB. Verhalen van mensen uit zowel meerderheid als oppositie getuigen ervan dat die richtlijnen heel belangrijk, heel duidelijk en heel essentieel waren de voorbije periode.

Intussen zijn we meer dan twee weken verder. De exit wordt stapsgewijs voorbereid en uitgevoerd. Tegelijkertijd moeten we waakzaam blijven, want het risico op een tweede golf blijft bestaan.

Het is ook essentieel in deze tijden om zo goed mogelijk de volle democratische werking te garanderen en indien nodig te herstellen. We kunnen allemaal wel doen alsof digitaal vergaderen helemaal hetzelfde is als een reguliere bespreking, maar iedereen weet uit de praktijk dat dat niet het geval is. Er zijn ook lokale besturen die voor andere modellen hebben gekozen, die begrijpelijkerwijs nodig waren, maar op dit moment misschien vanuit democratisch oogpunt minder wenselijk zijn.

Individuele raadsleden in zowel meerderheid als oppositie moeten hun rol kunnen spelen. Wij willen de participatie niet verder versterken door enkel te werken via de fractieleiders. Intussen is het duidelijk dat een aantal van de mogelijkheden die geschapen zijn vanuit democratisch oogpunt, wat minder geschikt zijn, zeker als het gaat over besturen over een langere periode. Zo is vergaderen met alleen de fractieleiders of via e-mail een aanfluiting van een essentieel goed democratisch debat. Dit ondergraaft de cruciale werking en controlefunctie van de bestuursorganen, zeker als dit langere tijd gebeurt en als er op deze manier belangrijke beleidsbeslissingen worden genomen.

Steeds meer krijgen we signalen over lokale besturen die de grijze zones opzoeken van de mogelijkheden en in de voorbije acht tot tien weken niet echt actief op zoek zijn gegaan naar de beste alternatieven voor de reguliere werking. Ik wil benadrukken dat er veel lokale besturen zijn die wel het goede voorbeeld geven. Zij tonen aan dat het in die andere besturen, die het iets minder goed doen, mogelijk moet zijn om die stap te zetten. Als we zien hoeveel besturen er nog een gigantische reuzenstap moesten zetten op het gebied van digitalisering, zien we toch dat een heel aantal daarvan daar ondertussen in zijn geslaagd. Anderen hebben die stap niet gezet.

In de beginperiode van de crisis was het begrijpelijk dat niet iedereen klaar was. IT-diensten werden overbevraagd en alternatieven konden op sommige plaatsen niet halsoverkop worden uitgewerkt. Maar na tien weken kan dit toch niet meer in dezelfde mate als excuus worden ingeroepen. Er is zeer veel expertise aanwezig in Vlaanderen en bij andere lokale besturen, om deze uitwisseling in alle steden en gemeenten waar te maken.

Minister, hoeveel formele klachten werden sinds begin maart ingediend bij ABB of de provinciegouverneurs omtrent de werking van de bestuursorganen in coronatijd? Welke conclusies kunnen we hieruit trekken? Is er de voorbije tien weken een stijging in het aantal klachten hierover?

Hoe wilt u zelf mee waarmaken dat de publieke controle én de rechten van individuele raadsleden – zij zijn het die rechtstreeks verkozen zijn – in de komende periode verder worden versterkt? Hoe zult u de toegang voor pers en publiek bij digitale of fysieke zittingen opnieuw garanderen? Op welke termijn?

Ziet u lokale besturen die onwenselijke beslissingen nemen op het gebied van de werking van de bestuursorganen met het oog op een democratische werking?

Bent u van plan specifieke mogelijkheden met beperktere democratische garanties, zoals vergaderen per mail of met alleen fractieleiders, in te perken of onmogelijk te maken?

Welke drempels dragen lokale besturen aan om niet naar volledig digitale en publieke vergaderingen te gaan? Hoe wilt u deze drempels wegwerken?

Op welke termijn hoopt u opnieuw te kunnen overgaan naar fysieke, open vergaderingen, met social distancing en onder de nodige voorwaarden?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Vaneekhout, dit is een belangrijke vraag, maar we hebben er toch al een paar keer over gesproken. Dat is normaal omdat we er in coronatijden over moeten waken dat de lokale democratie op een goede manier blijft functioneren.

Er zijn negentien klachten binnengekomen. Die hebben betrekking op twaalf van de driehonderd gemeentebesturen. Dat is dus beperkt. Van 96 procent van de gemeenten hebben wij geen klachten gekregen. Dat is opvallend.

De inhoud van de klachten is divers: beperken van het recht op vragen stellen, schending van de openbaarheid, het niet voorzien in livestream, inbreuken op de social distancing tijdens een fysieke gemeenteraad, technische problemen bij digitale toepassingen.

Doorheen de week is er geen exponentiële stijging van het aantal klachten. Ze zijn verspreid binnengekomen. Tot nu toe kunnen we er geen algemene conclusies uit trekken.

Van de negentien klachten werden er twee afgerond: ze waren ongegrond. De andere zijn nog in onderzoek. Ik kan niet vooruitlopen op de resultaten van de zeventien andere klachten.

Hoe kunnen de publieke controle en de rechten van de raadsleden worden versterkt? De algemene democratische principes die in het decreet staan blijven van kracht en zijn ook altijd van toepassing gebleven. De rechten van de individuele raadsleden moeten ook in deze periode gevrijwaard blijven. We hebben voor een aantal zaken pragmatische oplossingen gezocht. Als er al knelpunten waren, was het vaak rond openbaarheid. In de federale fase is het uitzonderlijk mogelijk om een vergadering in beslotenheid te laten plaatsvinden, als er geen andere oplossing is. Maar de openbaarheid blijft de regel. Dat is een leerproces geweest voor vele besturen.

De toegang voor pers en publiek kan slechts in uitzonderlijke omstandigheden en op gemotiveerde wijze worden ingeperkt. Dit is ook verduidelijkt in de richtlijnen van ABB. Want dat was een van de knelpunten: als er een knelpunt was, zat het vaak daar.

ABB werkt momenteel in samenwerking met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) aan een communicatie rond praktische handvatten, tips en goede praktijken om digitale vergaderingen te organiseren en te livestreamen, zodat de openbaarheid gegarandeerd is. In de communicatie wordt aandacht besteed aan het livestreamen van fysieke vergaderingen waar omwille van de volksgezondheid geen publiek wordt toegelaten. De communicatie wordt op korte termijn uitgestuurd naar lokale besturen.

Op 3 maart 2020 heb ik onze commissie meegedeeld dat er een internationale vergelijkende studie wordt uitgevoerd door het Instituut voor de Overheid van de

KU Leuven. Zij onderzoeken de innoverende praktijken uit het buitenland, onder meer op het vlak van participatie. Een belangrijk punt dat daarbij wordt onderzocht, is e-democracy. Dat liep al voor de coronacrisis, maar we zullen het nu echt wel kunnen gebruiken.

Er is ook het labo lokale burgerparticipatie, het partnerschap met de VVSG, dat het verloop van de digitale raden en digitale participatievormen aan bod zal laten komen. De resultaten zullen ons helpen om in de toekomst te bekijken wat mogelijk is, wat zinvol is om structureel in te bedden en waarvan we afscheid moeten nemen omdat het niet goed werkt.

Zijn er lokale besturen die onwenselijke beslissingen nemen? Lokale besturen zijn zeer daadkrachtig en wendbaar uit de hoek gekomen. Ze zijn op een heel goede manier op korte termijn overgeschakeld naar digitaal werken.

De huidige manier van werken, waarbij verschillende mogelijkheden worden aangeboden aan lokale bestuursorganen om te vergaderen, is niet de norm, maar slechts een tijdelijk gegeven. Ik heb eerder al in deze commissie meegegeven dat het digitaal vergaderen wordt geëvalueerd en dat ik daarover tijdig zal terugkoppelen.

Ben ik van plan specifieke mogelijkheden met beperktere democratische garanties, zoals vergaderen per e-mail of met alleen fractieleiders, in te perken of onmogelijk te maken? Ik ben zelf geen voorstander van vergaderen via e-mail. Dat was echt een uitzonderingsoptie, helemaal in het begin. Dat is voor mij geen volwaardig alternatief voor het normaal vergaderen.

Op sommige plaatsen werd de afspraak gemaakt dat enkel de fractieleiders het woord konden nemen. Als de raadsleden zich daarin kunnen vinden, is dat geen probleem. In veel gemeenten is het al de praktijk dat voornamelijk de fractieleiders aan het debat deelnemen. In mijn eigen stad Mechelen is dat al jaren de praktijk. Andere raadsleden kunnen natuurlijk het woord nemen, maar in principe wordt vooral het woord gegeven aan de fractieleiders. Elk raadslid moet kunnen deelnemen aan het debat. Ik verwijs even naar de werking in ons eigen Vlaams Parlement. Ook daar worden vaak afspraken gemaakt over wanneer fractieleiders het woord nemen of niet. Maar de fundamentele rechten van elk raadslid moeten altijd overeind blijven.

Welke drempels dragen lokale besturen aan om niet naar volledig digitale en publieke vergaderingen te gaan? De mogelijke drempels situeren zich op de kennis van digitale toepassingen en de technische en praktische haalbaarheid. Het gaat niet alleen over de kennis bij het lokaal bestuur zelf, maar soms ook over de kennis en de vaardigheden van de raadsleden. Lokale besturen worden ondersteund om die drempels tot een minimum te beperken. We hebben lokale besturen daarin zo goed als mogelijk ondersteund en zullen dat blijven doen.

ABB heeft bijna 650 adviesvragen gekregen die coronagerelateerd waren. Van die 650 hadden 250 te maken met de werking en de organisatie van de gemeentelijke bestuursorganen. Ze zijn dus toch wel heel sterk bevroegd.

Het livestreamen van een vergadering vraagt een inspanning van lokale besturen, maar die inspanning is niet onmogelijk. Vandaag is de technologie betaalbaar en bereikbaar. We moeten verder bekijken hoe we dat kunnen structureren.

De wisselwerking tussen de lokale ervaringen blijft belangrijk. We blijven goede praktijken verspreiden.

Lokale besturen kunnen ook zelf flankerende maatregelen nemen. Zo kunnen er concrete afspraken worden gemaakt tussen de fracties dat raadsleden bij technische moeilijkheden bijstand kunnen krijgen van een familielid, behalve tijdens besloten vergaderingen en bij geheime stemming. Dat zijn praktische afspraken

die kunnen worden gemaakt. Op andere plaatsen heeft men opleidingen georganiseerd. Sommigen hebben een specifieke leidraad uitgewerkt met praktische uitleg over het gebruik van de digitale toepassingen. Er kan uitleg worden gegeven over hoe je de achtergrond kunt verbergen – ik merk dat iedereen hier fier is op zijn achtergrond en die niet verbergt. Het komt een beetje toe aan de autonomie van de lokale besturen om te bekijken welk flankerend beleid er nodig is.

En dan uw laatste vraag: op welke termijn hoop ik over te kunnen gaan naar fysieke, open vergaderingen? Fysieke vergaderingen zijn in principe altijd mogelijk gebleven, maar werden afgeraden. Indien men de nodige voorschriften naleeft, kan fysiek vergaderd worden. Sommige lokale besturen hebben trouwens een andere locatie gekozen om het fysieke vergaderen toch mogelijk te maken, omdat de eigen plek waar men de gemeenteraad organiseerde te beperkt was, en dan is men zelf ergens anders naartoe gegaan.

Ik denk dat ik daarmee op de belangrijkste elementen heb geantwoord, elementen die – als ik dat mag zeggen zonder u enig verwijt te maken – we ook al twee of drie vergaderingen geleden beantwoord hebben. Vanzelfsprekend moeten we het blijven opvolgen, en er is voortschrijdend inzicht, maar als ik in algemene termen mag spreken, is het aantal gemeenten waar er echte problemen zijn, gelukkig beperkt gebleven. We zien geen exponentiële groei, we kijken ook in internationaal perspectief naar wat behouden kan worden en wat niet, maar er zijn een aantal formules die voor mij echt niet op lange termijn vol te houden zijn: per e-mail vergaderen is geen goede zaak; waar het kan, moet men fysiek vergaderen, maar een aantal dingen online doen in de toekomst lijkt me niet uitgesloten, als aan de juiste randvoorwaarden voldaan is.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik ben er mij terdege van bewust dat we het hier al verschillende keren over gehad hebben, en de reden waarom ik de vraag stel is ook niet dat het niet opgevolgd zou zijn in het verleden. Ik heb in mijn vraagstelling ook heel bewust een aantal felicitaties gestuurd naar de collega's van ABB die hierrond van in het begin zeer snel gehandeld hebben en duidelijkheid verschaft hebben.

Maar ik vind het wel belangrijk om het te blijven opvolgen, omdat we uiteraard niet moeten doen alsof we nu nog in de fase zitten van het begin van de crisis, tien weken geleden, waar er op een heel snelle manier beslissingen genomen moesten worden om het dagelijks bestuur van onze lokale besturen te garanderen. Dat is toch een verschil in context. Nu, na tien weken, denk ik dat er ten eerste al stappen gezet kunnen zijn, en dat er ten tweede al aangetoond is wat wel wenselijk is en wat eventueel minder wenselijk is. Ik vind de cijfers zeer geruststellend op dit moment, ik hoop ook dat dat zo blijft. Dat is een teken dat er op veel plaatsen correct gewerkt wordt en dat er ook goed overleg is tussen meerderheid en oppositie, want zulke klachten ontstaan ook meestal in een soort 'misbegrip' tussen meerderheid en oppositie – ik verwijs er niet naar aan wie dat dan ligt, want dat kan aan vele factoren liggen. Ik ben zelf afkomstig uit een gemeente waar er finaal voor gekozen is om fysiek te blijven vergaderen op een grotere locatie omdat een aantal raadsleden het qua IT-kennis niet zagen zitten om op die manier te vergaderen.

Ik maak mij over een paar dingen wel zorgen. Ik zal bij wijze van voorbeeld een situatie schetsen in het lokaal bestuur in Beveren, waar er vorige week tijdens de gemeenteraad beslist is, meerderheid tegen oppositie voor alle duidelijkheid – er was zeker geen eensgezindheid over alle fracties –, om te vergaderen met de fractieleiders fysiek aan een tafel. De andere gemeenteraadsleden mochten via een audiostreaming de vergadering meevolgen en konden niet tussenkomen en op

geen enkele manier impact hebben op de democratische werking. Het lijkt mij na tien weken in de coronatijd onwenselijk dat we op die manier vergaderen. Het lijkt me ook belangrijk om die lessen te trekken naar een tweede golf toe. Uiteraard zitten we in de overgrote meerderheid van de gevallen met zeer verantwoorde bestuurders, zowel in de meerderheid als de oppositie, die hun verantwoordelijkheid willen nemen, die ook begrip hebben en dus niet meteen klacht indienen als het een keer niet helemaal loopt zoals ze het in hun dromen zouden wensen, maar die ook alle inspanningen doen om ook de oppositie ten volle haar rol te laten spelen. In een kleine minderheid van de gevallen zie je echter dat er ook wel situaties ontstaan die niet wenselijk zijn. Ik ben blij dat u de mening deelt over het vergaderen via e-mail, dat dit op dit moment geen wenselijke evolutie meer is. Het is ook belangrijk om dat te beklemtonen en we zouden eigenlijk ook aan lokale besturen moeten aangeven dat dit geen correcte manier van vergaderen meer zou kunnen zijn. Ik denk dat er echt veel alternatieven zijn die veel geschikter zijn.

Wat die fractieleiders betreft: ik ben daar heel gevoelig aan omdat ik denk dat – uiteraard zijn er tradities en manieren van werken om de goede werkzaamheden te garanderen – het spreekrecht van individuele raadsleden wel een fundamenteel recht blijft in onze democratie. Dat is ook de reden waarom het parlement zich niet kan permitteren om voor de rest van onze geschiedenis te vergaderen met fractieleiders in de plenaire vergadering en daarnaast iedereen die thuis achter zijn scherm zit om op het juiste moment te stemmen.

Ik ga er nog altijd van uit dat de volksvertegenwoordigers en dus ook raadsleden meer zijn dan stemmachines die op het juiste moment op de juiste knop drukken. De exitstrategie van onze democratie moet erop gericht zijn om individuele raadsleden zo snel en zo volledig mogelijk hun werk te laten doen. Ik heb begrepen dat dat in verschillende lokale besturen niet gebeurt, en alleszins niet gebeurt in unanimité en gedragen door de gemeenteraad. Daar moeten we aandachtig voor blijven. Ik zal blijvend op die nagel kloppen als dat nodig is.

Minister, ik ben wel heel blij met de studie die u aankondigt van het Instituut voor de Overheid, over welke digitale lessen we kunnen trekken. U zegt dat u tijdig zult terugkoppelen. Ik heb nog een bijkomende vraag. U zult terugkoppelen op basis van de lessen, maar hebt u enig perspectief wanneer dat zal zijn? We gaan nu de zomer in en we zullen sowieso snel aan het zomerreces zitten. Vanaf september zullen de lessen van corona klaar moeten zijn. We moeten ook voorbereid zijn op een eventuele tweede golf, door duidelijk te stellen welke manieren wel werken en welke niet, en welke onwenselijk zijn vanuit democratisch oogpunt.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Het is duidelijk dat het in de overgrote meerderheid van de gemeenten goed is verlopen en dat is positief. Lokale besturen zijn op vele vlakken creatief omgesprongen met hun mogelijkheden, ook op dit vlak. Waar het is misgelopen, heeft dat wellicht veel te maken met een getormenteerde verhouding tussen meerderheid en oppositie. In de meerderheid van de gemeenten valt dat wel mee en is dat goed georganiseerd, ook met respect voor de vertegenwoordigers van de oppositie.

Natuurlijk heeft ieder lid spreekrecht. Het Vlaams Parlement slaagt daar als voorbeeld voor heel wat lokale besturen de laatste maanden ook niet in. Ik heb daar begrip voor, maar ik hoop dat in het Uitgebreid Bureau de weg voorwaarts wordt bewandeld om daar te gepasten tijde wat flexibeler in te worden. Heel wat lokale besturen hebben het Vlaams Parlement als voorbeeld genomen. Ik denk hierbij aan het spreekrecht voor fractieleiders.

Heel wat vergaderingen verlopen nu digitaal, niet alleen de gemeenteraad, maar ook managementteams, colleges, intergemeentelijke vergaderingen. Dat gaat vooral

over vergaderingen met een beperkt aantal mensen. Uit ervaring weten we allemaal dat een vergadering, bijvoorbeeld een politiecollege, met twee burgemeesters, een secretaris en een korpschef, natuurlijk veel handiger verloopt dan een vergadering met 29 raadsleden.

Ik verwacht dat deze coronacrisis ertoe heeft geleid dat het aantal digitale vergaderingen in de toekomst zal vermeerderen. Minister, hoe ziet u dat? Gaat u een kader creëren om afspraken te maken over hoe die digitale vergaderingen, commissies en intergemeentelijke vergaderingen kunnen worden georganiseerd? Vindt u het nodig dat er zo'n kader komt of laat u dat over aan de veelgeprezen en bestaande wijsheid van onze Vlaamse lokale bestuurders?

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Ik wil me graag aansluiten bij de bekommernissen van de heer Vaneekhout, maar ook van de heer Van den Heuvel. De eerste maand na het uitbreken van de coronacrisis was het voor de lokale besturen improviseren en de nodige creativiteit aan de dag leggen om zich uit de slag te trekken, ook voor de gemeenteraden, OCMW-raden, vast bureau, bijzonder comité voor de sociale dienst.

Uitzonderlijke tijden en uitzonderlijke omstandigheden vragen uitzonderlijke oplossingen, daar ben ik mij van bewust. Ik deel de mening van een aantal collega's en de minister die zeggen dat de voorkeur moet blijven uitgaan naar de fysieke vergadering omdat daar zich een zekere dynamiek kan ontplooiën die je absoluut niet kunt hebben bij digitale vergaderingen. Maar er blijven natuurlijk een aantal knelpunten, waar collega Vaneekhout naar heeft verwezen, die bewust worden gecreëerd bij het stemmen door oppositie tegen meerderheid, waarbij beslist wordt dat enkel de fractieleiders aan het woord mogen komen. Maar soms duiken ook onbewust knelpunten op. Ik heb het dan over spreekrecht van gemeenteraadsleden en stemrecht via de fractieleiders omdat die digitale tools niet alles toelaten, maar ook over geheim stemmen. Het is in Zottegem nog altijd een probleem om geheim te stemmen. Ik weet dat ABB zijn fiat heeft gegeven om een mail te sturen naar een algemeen directeur, die dan het geheim van de stemming mee in zijn graf moet nemen, zoals men dat men zegt. Met een dergelijke vorm van geheime stemming kan ik echt niet akkoord gaan. Ook de openbaarheid zorgt voor problemen.

Het is niet altijd bewust maar soms onbewust, minister. Daarom nogmaals mijn pleidooi, dat ik in een vorige vraag een paar weken geleden ook al heb gehouden, dat ABB een coördinerende rol op zich zou nemen om een tool te ontwikkelen waarbij er aan alle voorwaarden kan worden voldaan wat betreft vergaderen, spreekrecht en geheimhouding. De lokale besturen moeten dat niet zelf ontwikkelen. Op basis van de bestaande regelgeving over decretale verplichtingen wordt er een tool ontwikkeld waar de lokale besturen een beroep op kunnen doen om volgens de regels te kunnen vergaderen, inclusief geheimhouding en spreekrecht, met hun gemeenteraad, OCMW-raad, vast bureau, college van burgemeester en schepenen, bijzonder comité voor de sociale dienst en noem maar op.

De minister beroept zich op het voortschrijdend inzicht. Daarom mijn vraag, minister: hoe staat u er op basis van uw voortschrijdend inzicht tegenover dat ABB iets dergelijks zou coördineren?

De voorzitter: De heer Vandeput heeft het woord.

Steven Vandeput (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik denk dat het goed is dat de heer Vaneekhout, zijn eigen geloof indachtig, af en toe recycleert. In dat kader heb ik het gevoel dat we een discussie die we hier meer dan een maand geleden al eens gevoerd hebben, gewoon helemaal opnieuw aan het voeren zijn, met dezelfde argumenten. Ik herinner mij dat we toen allemaal voor een stuk tot

het besluit gekomen zijn, wat belangrijk is, dat men moet opletten met te schermen met grote woorden in verband met het belang van de democratie en dergelijke meer, maar dat de gemeentebesturen elk op hun eigen manier en met de technologische mogelijkheden en eventueel beperkingen, zich georganiseerd hebben om het openbare leven te laten doorgaan. In dat kader denk ik dat het ook belangrijk is om vast te stellen dat er vandaag mogelijkheden zijn, de ene al beter dan de andere, voor de lokale besturen om zich conform de richtlijnen een voor hen werkbare methode uit te zoeken. Het is mogelijk om beslissingen te nemen, ook belangrijke beslissingen, maar ideaal is het zeker niet. Als burgemeester van een centrumstad kijk ook ik uit naar de dag dat we opnieuw gezamenlijk zullen vergaderen in alle veiligheid.

Minister, ik heb een vraag die ik vorige keer ook heb gesteld. Hebt u ondertussen die gegevens wel verkregen? Wij zien het aantal geciteerde klachten die er zouden zijn binnengelopen. Kunt u dat aantal klachten afzetten tegenover een normaal aantal klachten dat binnenkomt naar aanleiding van een gewone gemeenteraad? Er zijn weliswaar nu wat technologische uitdagingen die overwonnen moeten worden, maar aan de andere kant is het ook zo dat de mentaliteit bij de raadsleden of de raad in het algemeen, om de rechten van zowel meerderheid als oppositie wel of niet bewust met de voeten te treden, vaak meer een zaak is van cultuur of onwetendheid, dan wel van technologie.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, ik treed collega Vandeput bij – en dat zal iedereen wel beamen – dat we een beperkte, voorzichtige aha-erlebnis mogen hebben bij dit debat. Langs de ene kant waarschuwen we om niet door te slaan in digitalisering, langs de andere kant moeten we erkennen dat digitale methoden ook een meerwaarde kunnen hebben. Het zal dus een zoeken zijn: waar gebruiken we ze wel en waar niet?

Mijnheer Vaneekhout en andere collega's, ik wil ingaan op uw vraag wanneer ik de eerste keer een kader zou kunnen aanreiken. Ik denk dat we in september klaar moeten zijn met een eerste basisoefening van de VVSG samen met ABB en met de externe deskundigen. Dan moeten we een eerste afrekening kunnen maken. Wat ik daarbij belangrijk vind, is wat collega Van den Heuvel heeft gezegd. Ik ben geen voorstander van het systematisch overgaan tot digitale gemeenteraden. Er zijn echter andere vergaderingen, zoals commissievergaderingen, waar misschien niet of toch niet zo vaak gestemd moet worden, waar vooral informatie wordt gedeeld. Daar werken met digitale vergaderingen, daar geloof ik sterk in.

Ook bij mijn eigen politieke activiteiten in het kabinet stel ik vast dat een aantal vergaderingen in de toekomst altijd digitaal zullen verlopen. Dat is niet slecht, want we zitten in een samenleving waar mobiliteit een probleem is en waarin we graag hebben dat er minder wagens op straat zijn. Als we ervoor kiezen om vergaderingen waarvoor dat mogelijk is, te vervangen door digitale vergaderingen, dan kunnen we een belangrijke stap vooruit zetten, natuurlijk met oog voor alle randvoorwaarden.

In september zullen we dus een eerste draft overhandigen aan de lokale besturen, een kader, een richting die we uit willen, van wat wij denken dat goede en slechte praktijken zijn voor het omspringen met de digitale realiteit. We moeten daarbij geen angst hebben van onze eigen schaduw en ook zien dat er een vooruitgangsperspectief in zit, dat we moeten vastgrijpen, zonder stommiteiten te doen op het vlak van democratie en privacy en dergelijke.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dank u wel, minister. Ik hoor een paar collega's – gelukkig niet allemaal – zeggen dat het gaat om recyclage en dat ze een aha-erlebnis hebben. Ik wil er wel even op wijzen dat die vraag nooit expliciet gesteld werd, maar

aan bod kwam in de gedachtewisselingen over corona en dat we spreken over zes tot zeven weken geleden. Ik wil even wijzen op de coronacijfers op dat moment. Ik denk dat we toen in een totaal andere periode zaten, politiek en inhoudelijk, om dit gesprek te voeren. Als er ons klachten bereiken over een aantal uitzonderingen – en ik ben het ermee eens dat een aantal lokale besturen er de kantjes van aflopen – dan denk ik dat het belangrijk is om te beseffen dat wij hier de regelgevende overheid zijn die het kader oplegt en dat we die regels ook net opleggen om die situaties van frictie tussen meerderheid en oppositie, waarnaar collega Van den Heuvel terecht verwijst, te beteugelen. We moeten ook geen overmaat van regels voorzien voor lokale besturen waar alles goed verloopt en waar er een relatief gezonde en volwassen verstandhouding is. Laten we hopen dat dat in de meerderheid van de gevallen de realiteit is. Er zijn echter altijd uitzonderingen. We hebben waarschijnlijk allemaal wel al in een situatie gezeten waarover er debatten en discussies ontstaan. Dan lijkt het mij belangrijk dat wij onze verantwoordelijkheid opnemen.

Ik ben het ook eens met de collega's – onder andere collega Van den Heuvel – die de parallel trekken met het democratisch orgaan waar we allemaal deel van uitmaken, namelijk het Vlaams Parlement. Ik ben zelf ook lid van het Uitgebreid Bureau, waar afgelopen week door de voorzitter het voorstel is gelanceerd om het aantal aanwezigen in de plenaire vergadering op te trekken. Jullie zullen al vernomen hebben dat er per fractie meer mensen aanwezig kunnen zijn. Ik ben zelf vragende partij om op dat pad verder te gaan. Als nieuwkomer in dit parlement vind ik het belangrijk om mijn persoonlijk recht als individueel parlementslid – en ik weet dat collega's dat gevoel delen – ten volle uit te kunnen oefenen.

Ik heb zeer veel vertrouwen in mijn fractieleider, maar het lijkt mij voor het democratisch debat interessant dat praktijk- en thema-experten zich opnieuw kunnen uiten wanneer het daarover gaat in de plenaire vergadering. Ik weet dat er ook collega's rondlopen met het idee om in de toekomst zoveel mogelijk digitaal te gaan met het Vlaams Parlement. Ik ben niet overtuigd dat we dat voor alle types van vergaderingen moeten doen. In die zin verwelkom ik uw mening, minister, wanneer u zegt dat dat voor sommige zaken zeker een mogelijkheid is, maar er zijn toch ook heel wat democratische uitwisselingen waarbij het echt een meerwaarde is als we ze fysiek kunnen doen.

Ik kijk uit naar het kader in september. Dat is een goede timing om dat naar voren te brengen. Ik stel mij voor dat de democratie niet iets is waarbij we een déjà-vugevoel kunnen krijgen. Wij moeten dit op de allerhoogste plaats in onze agenda behouden. Ik ben blij, minister, dat u daarbij instemmend knikt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de vrijwilligersverzekering – 2379 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Heel wat burgers hebben zich in deze coronacrisis uit solidariteit ingezet voor hun burens en voor kwetsbare mensen. Bij deze acties waren heel wat verenigingen maar zeker ook de lokale besturen vaak de motor. Wij moeten de vrijwilligers en verenigingen, maar ook die lokale besturen uitdrukkelijk bedanken. Het is daarbij belangrijk dat de georganiseerde acties veilig verlopen, zowel voor de vrijwilligers als voor de hulpvragers.

Daarom lanceerde u, minister, op 15 maart 2020, samen met minister-president Jan Jambon en minister van Welzijn Wouter Beke, een gratis verzekering voor individuele vrijwilligers tijdens de coronacrisis. Elke burger kon zich via het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (VSVW) laten verzekeren. De verzekering werd daarna verlengd tot eind mei 2020, tot op het moment dat ik mijn vraag indiende.

Minister, hoe evalueert u de mogelijkheid tot het aanbieden van de gratis vrijwilligersverzekering op individueel niveau? Hoeveel vrijwilligers hebben zich uiteindelijk geregistreerd?

Voor welke acties hebben burgers zich voornamelijk laten verzekeren?

Zal de verzekering nogmaals worden verlengd, of is dat al gebeurd?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Warnez, alle begrip dat u die vraag stelt, want u bent de vader van de gedachte, dat heb ik erkend en dat blijf ik erkennen. U hebt op 14 maart een tweet gestuurd met de vraag of individuele vrijwilligers verzekerd konden worden. U vroeg en wij draaiden. Op 15 maart heb ik samen met mijn collega's Jambon en Beke aangekondigd dat wij de verzekering openstelden via het Steunpunt Vrijwilligerswerk. Exact 22 uur en 13 minuten later. Op 16 maart, 48 uur later, lanceerden wij al de website vlaanderenhelpt.be. Die was dus op 48 uur gemaakt, dat doen zelfs de Chinezen ons niet na. Op die website hebben 154 gemeenten vrijwilligersinitiatieven geregistreerd. In totaal hebben 11.057 Vlamingen zich op dit kanaal geregistreerd voor de Vlaamse vrijwilligersverzekering. Dat vind ik indrukwekkend veel, want heel wat mensen zijn al vaak op andere manieren actief. En niet alle Vlamingen kennen die website. Toch hebben meer dan 11.000 mensen daar een beroep op gedaan. Dat zegt veel over de warmte in Vlaanderen, over de solidariteit in moeilijke tijden. We hebben vaak gedacht dat de coronacrisis het beest in ons naar boven zou brengen, maar het heeft in onze samenleving de edelsteen in onze mensen naar boven gebracht.

Om welke acties ging het? Het ging vooral over boodschappen doen, naar de apotheek gaan, de hond uitlaten. Half april evolueerde dat naar de inzet van mensen voor triagecentra, mensen die voedsel maakten voor zorgverleners, en dergelijke meer. In die periode hebben ook een groot aantal burgerinitiatieven zich ontpopt. Een grote groep mensen werd verzekerd om mondklappers te naaien en te bedelen. Veel lokale besturen hebben een beroep gedaan op die mensen. Die hebben dus stuk voor stuk schitterend werk gedaan.

Zal de vrijwilligersverzekering nogmaals worden verlengd? We hebben nu al beslist, mijnheer Warnez – dat zal u blij maken –, dat we de vrijwilligersverzekering verlengen tot eind juli 2020. Vanaf dan moet er worden bekeken hoe wij hiermee verder gaan. Het VSVW heeft de opdracht gekregen om na te gaan hoe dit spontane engagement van individuele vrijwilligers kan worden bestendigd.

We moeten elkaar daar goed in verstaan: we mogen geen druk leggen op mensen die tijdens deze coronacrisis tijdelijk vrijwilligerswerk wilden doen. Wij zijn die mensen ongelooflijk dankbaar. Als zij na een paar maanden zeggen: 'Het is goed geweest, ik wil me nu weer met iets anders bezighouden', kunnen we hen alleen maar dankbaar zijn. We leven in een tijd, in een samenleving, waarin mensen niet meer van de wieg tot het graf in eenzelfde organisatie actief blijven. Mensen nemen vandaag verantwoordelijkheid A, zijn dan met iets anders bezig, hebben overmorgen een hobby en willen zich de dag nadien engageren. Dat is gezond en dat is ook goed. We juichen dat toe. Alleen moeten we heel flexibele kanalen vinden, zoals dit, om dat te faciliteren. En dat hebben we ook gedaan.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, u bent inderdaad sneller dan het licht: het is al opnieuw verlengd.

Ik ga graag nog even in op uw laatste punt. Ik volg u volledig: vrijwilligers hebben op dit moment heel vaak een andere manier van werken en blijven niet altijd meer in een vaste vereniging. Denkt u dan ook na over een evaluatie van dit project? Is het eventueel mogelijk om die vrijwilligersverzekering in de toekomst, in het post-coronatijdperk, flexibeler in te zetten?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Absoluut. Ik verwijs naar het laatste deel van mijn antwoord. We hebben het VSVW dat ons helpt om vrijwilligerswerk te faciliteren en te onderbouwen. Ik heb hen gevraagd om na te gaan – en mij daarover feedback te geven – hoe we spontaan engagement van individuele vrijwilligers kunnen bestendigen, hoe we een systeem kunnen maken om engagement in de samenleving dat spontaan loskomt naar aanleiding van een drama, een crisis of net iets heel positiefs, beter te kunnen ondersteunen. Want we moeten inderdaad kunnen inspelen op de veranderingen in onze maatschappij, waarbij mensen vaak voor beperkte periodes intens geëngageerd willen zijn, maar nadien graag iets anders gaan doen en een jaar of twee later misschien toch opnieuw warmlopen voor iets anders.

Dat zullen we bekijken. Het VSVW zal ons daarin adviseren. Op basis daarvan zullen we bekijken hoe we daar verder mee aan de slag kunnen. Dat zal zeker een vervolg krijgen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, ik dank u voor de fijne samenwerking.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het overleg met de VVSG inzake het verbeteren van de communicatie tussen de lokale besturen en de Vlaamse overheid – 2381 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Collega's, naar aanleiding van de actuele vraag in de plenaire vergadering van vorige week woensdag 27 mei, bracht minister Somers een reeks nieuwe elementen aan omtrent het verbeteren van de communicatie tussen de lokale besturen en de Vlaamse overheid. Dit thema kwam reeds een paar keren aan bod in deze commissie, ook naar aanleiding van de gedachte-wisseling die we hebben gehouden met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Minister Somers kondigde vorige week aan dat er een overleg zou plaatsvinden met Wim Dries, voorzitter van de VVSG, en alle kabinetten. Daarnaast maakte de minister melding van vijftien overlegmomenten tussen de VVSG en de verschillende kabinetten inzake corona.

Minister, deze discussie heeft een aantal bijkomende vragen opgeleverd. Wanneer vond of vindt dit overleg tussen de VVSG en alle kabinetten plaats waarover u sprak tijdens de plenaire van vorige week woensdag? Namen alle ministers of vertegenwoordigers van hun kabinetten deel aan dit overleg? Wat waren de conclusies van dat gesprek?

Bent u van oordeel dat het overleg met de VVSG ertoe zal leiden dat de kritiek van de verschillende burgemeesters, zoals we die toch begin vorige week en ook op het einde van de week daarvoor heel luid gehoord hebben, aan het adres van de Vlaamse Regering om niet zomaar ideeën of adviezen te lanceren, maar het gestructureerd te doen, zal wegebben?

Ziet u een meerwaarde in één structureel overleg van de VVSG met alle kabinetten samen, naast de thematische overleggen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Het overleg is dus gepland op woensdag 3 juni, morgen dus. Het overleg is een respons op de open brief van de VVSG.

Het overleg vindt plaats met de jeugd- en sportsector en afgevaardigden van verschillende Vlaamse ministers over de uniforme regels voor zomeractiviteiten van kinderen en jongeren. Het is uiteraard de bedoeling om duidelijk af te stemmen op de noden van de lokale besturen. Lokale besturen hebben in deze crisis aangetoond dat ze sleutelspelers zijn. Er is een tijdige en transparante besluitvorming en communicatie met voorafgaande terugkoppeling naar de lokale besturen. Dat is een absolute must om tot gedragen beslissingen en uitvoeringen te komen. Ik heb van de Vlaamse Regering het mandaat om een coördinatierol op mij te nemen. En er zal altijd een vertaalslag gemaakt worden van uitgevaardigde maatregelen, waarbij we de interpretatie-issues, die er altijd zullen zijn, en specifieke gevallen, die altijd opduiken, zullen bekijken.

Zie ik een meerwaarde in één structureel overleg met de VVSG en alle kabinetten? Ikzelf en mijn kabinet, alsook het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB), vergaderen regelmatig met de VVSG en er is bijna dagelijks afstemming. We mogen niet vergaderen om te vergaderen, wel wanneer het noodzakelijk is. Vanuit de reële noden en uitdagingen komen we tot een coördinerende rol.

In concreto: binnen mijn eigen bevoegdheid heb ik dagelijks informeel contact met de VVSG, of het nu gaat over erediensten, religieuze feesten, digitaal vergaderen, fiscaliteit, personeel, uitvaart, overheidsopdrachten, cybersecurity. Er zijn ook regelmatige contacten met de bevoegde ministers of hun vertegenwoordigers en het werkveld, bijvoorbeeld de noodopvang en buitenschoolse opvang.

We proberen zo veel mogelijk te coördineren tussen de ministers, waarbij we de stem van lokale besturen steeds proberen mee te nemen. Ik denk aan triagecentra, schakelzorg, paasopvang, noodopvang, waarbij het belfortprincipe altijd richtinggevend is.

Woensdag is er ook een overleg gepland met de gouverneurs rond uniforme communicatie. En dan zijn er ook de contacten die de verschillende collega-ministers hebben met de VVSG.

Ik denk dus dat de contacten heel intens zijn. Het kan natuurlijk altijd beter, en daarom zitten we morgen samen, om te kijken wat er nog extra kan.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. Het ging daarnet bij een andere vraagstelling over recyclage van vragen, maar ik hoor nu toch een recyclage van antwoorden aan de ene kant, minister, en ik was vorige week dan ook heel erg bezorgd en verwonderd door het perscommuniqué van de VVSG, waarin letterlijk staat: 'Lokale besturen willen mee in cockpit coronacrisis'.

We hebben het hier ook al een aantal keer gehad over de betrokkenheid van lokale besturen bij de exitstrategie, maar ook het belang van een goede communicatie

naar die lokale besturen. Die burgemeesters staan immers in de frontlinie, die worden geconsulteerd en gecontacteerd door directeurs van scholen, door burgers, rusthuisdirecteurs, noem maar op. U hebt vorige keer ook hetzelfde als nu gezegd, het is enorm belangrijk dat die goed geïnformeerd worden. Ik weet dat u heel sterk gelooft in de kracht van die burgemeesters. De lokale besturen hebben de voorbije dagen en weken en maanden al heel veel veerkracht aan de dag gelegd, maar toch stelt de VVSG samen met die burgemeesters, samen met andere lokale bestuurders, vast dat ze blijkbaar nog altijd niet au sérieux genomen worden.

Minister, ik heb het dan niet over u, maar wel over een aantal collega's van u in de Vlaamse Regering. Dan verwondert het mij dat de coördinatie en de gerichte communicatie vanuit de VVSG nog altijd niet in orde zijn, dat er beslissingen worden genomen boven de hoofden van de lokale bestuurders.

Inderdaad, de lokale besturen zijn cruciaal in de aanpak van de exitstrategie, want ze spelen een heel grote rol. We zijn ondertussen een aantal maanden na het begin van de crisis en toch stellen de lokale besturen nog altijd vast dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met hun mening.

Minister, ik vraag me af wat daar tot op vandaag is misgelopen. Is het een vertegenwoordiger van de Veiligheidsraad van de Vlaamse Regering die zijn werk niet goed doet of onvoldoende voorbereid is? Ik heb daar nog veel vragen bij, maar ik ben al tevreden dat u morgen samenzit met Wim Dries van de VVSG, dat er een overleg plaatsvindt met de gouverneurs over de uniforme communicatie, maar het zou ook goed zijn dat u aandringt in de Vlaamse Regering om met één stem te spreken, want dit is meer dan gewoon een communicatie. Er staan mensenlevens op het spel. Het zou goed zijn dat dat gebeurt.

Minister, ik ben ervan overtuigd dat u de bekommernis van de burgemeesters deelt, maar het zou goed zijn dat ze met de VVSG niet meer zo aan de alarmbel moeten trekken, maar dat dat op een veel professionelere manier wordt aangepakt. Minister, in welke mate verschilt de demarche die u gaat ondernemen, het overleg met Wim Dries en de VVSG, van de vorige demarches die in deze commissie al zijn besproken, zodat er meer professionaliteit aan de dag wordt gelegd naar de burgemeesters en lokale besturen?

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Iedereen heeft zijn best gedaan, alle niveaus, het federale en het Vlaamse niveau, en zeker en vast ook de lokale besturen. Zo hoort het om dat in deze commissie ook nog eens te onderstrepen. Toch mogen we ook niet blind zijn voor een aantal verbeterpunten. De crisis was nogal onverwacht en van een groot kaliber. We moeten niet de bladzijde omslaan en zeggen dat we ons best hebben gedaan en nu verder gaan. We moeten een aantal zaken durven te evalueren en zeggen dat we bepaalde zaken hier en daar beter anders hadden aangepakt.

Ik heb drie opmerkingen. In het Vlaamse land is er een zeker verschil in aanpak door de provinciegouverneurs. Provinciegouverneur Berx van Antwerpen had bijna wekelijks, in topweken zelfs meer dan eens per week, een digitale vergadering met alle burgemeesters. Ze trekt dat nu ook door, want deze week hebben we een digitaal burgemeestersoverleg over de droogte. Ik weet niet of dit ook in andere provincies gebeurt.

Af en toe zie ik provinciegouverneurs op tv verschijnen, en aan de kust regelmatig om de politie bijna eigenhandig aan te moedigen om op te treden. Hebt u er zicht op in welke mate de provinciegouverneurs de burgemeesters kunnen bijstaan?

We moeten de eenduidigheid durven te benadrukken. Lokale besturen krijgen veel opmerkingen, de laatste week vooral van schooldirecties, over het regelmatig

aanpassen van mededelingen. Het waren niet altijd beslissingen, eerst waren het aankondigingen van beslissingen, dan waren het beslissingen, en dan werden die nog eens gewijzigd.

De directies zaten met de handen in het haar en de lokale besturen volgden. Moesten wij nu extra opvang voorzien of niet? Hoe gingen we dat organiseren? Er werd ook kleine alternatieve infrastructuur ter beschikking gesteld. Ik zou toch willen vragen om erop te letten, ook binnen de Vlaamse bevoegdheden – ik heb nu de scholen genoemd – om een snelle maar vooral eenduidige communicatie te doen die langer dan twee dagen standhoudt. Je kunt mensen enorm demotiveren wanneer ze om de twee tot drie dagen een aantal zaken grondig moeten herzien. Ik hoop dat dit met de horeca niet het geval zal zijn. Dat is een oproep aan de Nationale Veiligheidsraad. Dat overstijgt misschien een beetje het Vlaamse niveau, maar ik ga toch zeggen dat het belangrijk is om gezonde regeltjes te hebben die geloofwaardig zijn. Ik zou vele voorbeelden kunnen geven. Ik heb er begrip voor dat het om een ongewone situatie gaat, maar sommige beleidsmensen zouden toch twee keer hun tong moeten ronddraaien voor ze iets zeggen. Het was in mijn ogen een kleuterachtige beslissing dit weekend om mensen wel te laten shoppen in Nederland maar hen na vier uur in het winkelcentrum van Maastricht te laten rondwandelen bij 25 graden, te verbieden om op een terras een pintje of een colaatje te drinken in de zon. Dat gaat er bij een Vlaming met gezond verstand niet in. Dat zijn in mijn ogen maatregelen die het draagvlak van de exitstrategie onderuithalen: zeggen dat je vier uur mag gaan shoppen maar dat je niet een kwartier op een terras mag zitten op het Vrijthof in Maastricht.

Minister, ik vraag om naast eenduidige maatregelen, dus niet om de drie dagen van gedacht veranderen, ook te zorgen voor geloofwaardige maatregelen. Iemand heeft ooit gezegd dat degene die mensen als kleuters behandelt, ook kleutergedrag krijgt. Er is morgen een belangrijke vergadering van de Nationale Veiligheidsraad rond horeca, maar ook rond de evenementensector, van cultuur tot sport, waar belangrijke beslissingen voor de volgende week worden genomen. Ik hoop dat daar toch wat rekening wordt gehouden met die eenduidigheid en met maatregelen van het gezond verstand, die geloofwaardig zijn, zodat het draagvlak bij de bevolking om zich aan de regels te houden, zoals social distancing, wat ik absoluut onder de aandacht wil brengen, niet in het gedrang komt door regels waar geen draagvlak voor is.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, wanneer collega Van den Heuvel zegt dat dingen beter kunnen en dat het belangrijk is dat je ze, zeker na zo een crisis, evalueert en bekijkt waar er dingen anders hadden kunnen gebeuren, lijkt mij dat evident. Ik denk trouwens dat er in het Vlaams Parlement al initiatieven genomen zijn om die evaluatie op een zeker moment te maken. Je moet die niet maken in het midden van de crisis. We bevonden ons op onbekend terrein, het was voor iedereen een grote uitdaging. Er zullen ongetwijfeld fouten gemaakt zijn, maar over het algemeen hebben in Vlaanderen de Vlaamse burgers, bedrijven en overheden het beste van zichzelf gegeven om daardoor te geraken. We zitten er natuurlijk nog altijd in, maar we zien stilaan licht aan het einde van de tunnel.

Wat wij hebben proberen te doen, door middel van het Crisiscentrum van de Vlaamse overheid (CCVO) en door onze intense contacten met de VVSG, is er maximaal voor zorgen dat de belangen van lokale besturen in beeld waren, dat ze in beeld waren wanneer er beslissingen moesten worden genomen en wanneer er beslissingen uitgerold werden. Er zijn ongetwijfeld momenten geweest waarbij dat beter kon, maar deze crisis is zo ingrijpend, zo complex, dat diegene die zegt dat het alleen maar goed kan zijn als alle communicatie altijd op het juiste moment verloopt, volgens mij iemand is die het onredelijke verwacht. Dus ik schakel me in

in de situatie dat we altijd moeten proberen bij te leren en bij te sturen. Dat is ook de reden waarom we morgen met de VVSG rond de tafel gaan zitten en de reden waarom we contact houden met de gouverneurs. Ik wil ook goed luisteren naar hen, ook naar collega Wim Dries, om goed te proberen te begrijpen waar er nog knelpunten zitten, waar de zaken beter kunnen.

De opmerkingen van collega Van den Heuvel zijn belangrijke opmerkingen, maar u zult het met mij eens zijn – het werd ook gezegd – dat het opmerkingen zijn die in de eerste plaats gericht zijn aan de Nationale Veiligheidsraad en niet aan de minister van Binnenlands Bestuur van de Vlaamse Regering. Ik hoop ook dat beslissingen die daar genomen worden, zo helder mogelijk, zo eenduidig mogelijk en zo gemakkelijk mogelijk zullen zijn. Maar er zullen altijd interpretatieproblemen blijven, er zullen altijd nieuwe uitdagingen zijn. Ik geef een concreet voorbeeld uit mijn eigen stad, die ik het beste ken. We hebben gezegd: markten moeten kunnen, maar we moeten de social distancing respecteren. In Mechelen heeft men ervoor gekozen om in de voormiddag de ene helft en in de namiddag de andere helft van die markt te laten plaatsvinden, omdat we ons moeten houden aan de vijftig kramen per keer. Binnenkort mogen echter de terrassen open, hopelijk. Die terrassen zullen veel breder en veel ruimer moeten zijn. Die terrassen zullen 's zaterdags botsen op de markt, omdat de Grote Markt in Mechelen of de IJzerenleen slechts zijn wat ze zijn. Ze kunnen niet breder gemaakt worden en ze worden op een zeker moment fysiek overbevraagd, door de horeca en de marktkramers. Dat stelt lokale besturen voor heel grote uitdagingen. Ik zie beter in dan wie ook – omdat ik het zelf lang genoeg heb moeten doen – dat er niet altijd wonderoplossingen bestaan en dat die wonderoplossingen zeker niet gegeven zullen kunnen worden vanuit de Wetstraat. We moeten dus ook wat ruimte laten aan de lokale besturen om daar creatief mee om te springen, zonder de fout te maken van opeens alles te gedogen, want we zitten nog steeds met die covidcrisis.

Dus ik denk dat het een genuanceerd verhaal is, een genuanceerd verhaal in zijn kritiek, een genuanceerd verhaal in het bijleerproces en een genuanceerd verhaal in het beoordelen van de partners. Ik heb altijd de indruk gehad dat de VVSG zich daarbij op een heel volwassen en genuanceerde manier heeft opgesteld. Wat we niet mogen doen, is, wanneer de VVSG een keer aan de alarmbel trekt of waarschuwt ergens rekening mee te houden, daar een karikatuur van te maken. Ze hebben niet gezegd dat alles slecht is. Ze hebben gezegd: er is verbetering mogelijk. Ik ben ook degene die als eerste zal zeggen: er is verbetering mogelijk. Morgen zitten we samen, en later deze week met de gouverneurs. De lessen die we daaruit trekken, zullen we implementeren. Daar zullen we hier zeker nog naar terugkoppelen.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Minister, iedereen is ervan overtuigd dat er al heel veel veerkracht aan de dag is gelegd door de lokale besturen, heel veel inzet, creativiteit ... U hebt zelf echter gezegd: de crisis is zo ingrijpend en zo intens dat er geen ideaal draaiboek voorhanden is, dat er geen ideaal moment is om te communiceren. Dat is een reden te meer, minister, dat het niet het moment is voor leden van de Vlaamse Regering om zich te profileren, net omdat die crisis zo ingrijpend en zo intens is.

Het klopt dat de VVSG niet zegt dat alles negatief is. Maar er was een luide noodkreet van de burger, minister, die in de frontlinie staat, die ik toch nog eens wil herhalen. Als burgemeesters van verschillende partijen zeggen dat men iedereen gek aan het maken is, dan mag dat toch niet in dovemansoren vallen. Die profileringsdrang moet er dus echt uit, want die houdt ook gevaren in, gevaren dat het draagvlak voor de exitstrategie en de maatregelen die worden opgelegd, wegebt. Dan is men wel met mensenlevens aan het spelen.

Minister, u hebt op 28 april laatstleden zelf geantwoord op een vraag om uitleg van collega Vaneekhout en van mezelf dat de rol van de lokale besturen nog belangrijker zal worden dan ze tot nu toe was. Daarom wil ik erop aandringen om dat op een veel professionelere manier aan te pakken.

En tot slot, minister, siert het u dat u de verdediging opneemt van uw collega's. Dat siert u. Maar hier spreken we over mensenleed. Haantjesgedrag en profileeringsdrang zijn niet op hun plaats. De tijd van Corneel van Oosterweel is allang voorbij. Ik zou u dan ook ten stelligste willen vragen, minister, dat u er bij uw collega's op aandringt om dit professioneel aan te pakken en te stoppen met profileeringsdrang.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de segregerende invloed van Turkse verenigingen op kinderen en jongeren
– 2341 (2019-2020)**

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Collega's, begin mei verscheen op de opiniewebsite Doorbraak een reeks over de segregerende invloed van bepaalde Turkse verenigingen op onze gemeenschappen in Vlaanderen, en dan vooral in mijn provincie Limburg. De auteur van deze reeks, mevrouw Pinar Akbas, is een Vlaamse van Turkse afkomst. Zij beschrijft in deze reeks hoe Turkse verenigingen een segregerende invloed blijven uitoefenen op hun leden.

Ik volg mevrouw Akbas op Twitter. Daar krijgt zij regelmatig te maken met allerlei bedreigingen vanuit de Turkse gemeenschap. Dat is een serieuze zaak. Haar artikels brengen duidelijk in kaart hoe Turkse vzw's die zogenaamd de integratie en dialoog tussen de gemeenschappen zouden moeten bevorderen, er eigenlijk een Turks-nationalistische en/of militant islamitische agenda op nahouden. Verschillende van deze verenigingen zijn dan ook gelieerd aan Diyanet, Milli Görüs en andere pro-Erdogan-bewegingen. Tevens toont de auteur aan hoe verschillende lokale politici van Turkse origine die nauw verweven zijn met deze verenigingen, deze agenda onderschrijven en op sociale media verspreiden. Ook trachten zij zoveel mogelijk financiële en andere voordelen voor deze verenigingen los te weken.

Wat mij vooral interesseert, gezien mijn belangstelling voor onderwijs, is natuurlijk de invloed hiervan op de schoolgaande kinderen en jongeren. In de reeks wordt het voorbeeld gegeven van de Genkse Yunus Emremoskee, die behoort tot het Turkse Diyanetnetwerk. De voorzitter daarvan zetelt als christendemocratische schepen in het Genkse stadsbestuur. In de daar georganiseerde koranlessen is het voor jonge meisjes verplicht om bedekkende kledij te dragen. De communicatie vanuit deze moskee toont dan ook duidelijk minderjarige meisjes in hoofddoek.

Een ander voorbeeld zijn de Turkse taallessen die ondersteund worden door een koepelorganisatie verbonden aan het Turks ministerie van Cultuur om Turken in het buitenland te ondersteunen. Dit is problematisch in een stad waar de taalachterstand piekt in vergelijking met de rest van Limburg, waar de taalachterstand sowieso al groter is dan in de rest van Vlaanderen. Het is erg dat een derde en zelfs vierde generatie allochtonen het Nederlands niet als moedertaal hebben, met alle gekende gevolgen van dien voor hun schoolcarrière.

Het gaat niet enkel om jonge kinderen. Er zijn ook medewerkers van het Diyanet-netwerk die jongeren van Turkse origine ronselen om na hun middelbaar onderwijs naar de faculteit islamitische theologie in Istanboel te gaan op kosten van Diyanet.

Minister, hoe evalueert u deze mistoestanden, die onmiskenbaar een negatieve invloed hebben op de integratie van Turkse jongeren in onze maatschappij?

Mijn tweede vraag ligt mij bijzonder na aan het hart. Jonge meisjes verplicht een hoofddoek laten dragen duidt op een radicale opvatting en/of strekking van de islam. Binnen de hoofdstroming van de islam moeten vrouwen zich vanaf hun geslachtsrijpe leeftijd bedekken. Hier gaat het om heel kleine meisjes van zeven jaar. In hoeverre kunnen zij autonoom de beslissing nemen om de hoofddoek te dragen? Hoe zult u ervoor zorgen dat deze praktijk aan banden wordt gelegd?

Welke stappen zult u ondernemen inzake taallessen ingericht door Erdogan-gelieerde organisaties?

Waarom komt Diyanet volgens u studenten ronselen in Vlaanderen? Worden deze praktijken gemonitord door het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) of andere overheidsinstellingen?

Welke initiatieven zult u concreet nemen om deze toestanden in de toekomst te vermijden en ervoor te zorgen dat deze Turkse gemeenschappen zich effectief integreren in onze Vlaamse samenleving?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw Beckers, uw vragen gaan heel breed en zijn ook wel interessant en boeiend, maar overschrijden tegelijk mijn bevoegdheden.

Ik heb een grote bezorgdheid over segregatie. Ik heb die in het verleden al heel vaak geuit. Op 22 oktober ben ik ingegaan op een vraag van uw collega Van Rooy hierover. Ik zal mijn antwoord daarop herhalen en zelfs citeren – het wordt erg, als je jezelf citeert: "Dé Turkse gemeenschap bestaat voor mij niet. Voor mij bestaan er mensen met Turkse roots. Sommigen van hen staan heel veraf van onze samenleving en zitten volledig in de greep van hun land van herkomst, in dit geval van de indoctrinatie en politieke agitatie van Erdogan. Andere mensen zijn goed geïntegreerd.

Turkije is trouwens een multi-etnische en multiculturele staat. Er leven daar Assyrische, Armeense en Koerdische minderheden, er zijn daar alevieten, christenen, atheïsten, liberalen en nationalist. Turkije is een heel diverse samenleving, en ook in Vlaanderen – gelukkig maar – zijn mensen op zich uniek en hebben ze een gelaagde identiteit. Wat belangrijk is, is dat mensen zich connecteren met de Vlaamse gemeenschap, met de gemeenschap van het land waar ze verblijven en waar ze deel van moeten uitmaken. Wat wij proberen te doen vanuit de Vlaamse Regering, is benadrukken dat die diversiteit geen probleem is, maar dat er één identiteit is die ons bindt: de Vlaamse identiteit. Daar willen wij ook op inzetten.

Ik ben er al lang van overtuigd dat segregatie in onze steden, het naast elkaar en niet met elkaar leven, een groot probleem is. Het is op termijn nefast, want het werkt het groepsdenken in de hand. Het reduceert mensen tot identiteit en doet wantrouwen en vooroordelen ontstaan, waardoor mensen sneller in de greep raken van de zelfverklaarde leiders van de eigen gemeenschap, die een bepaalde invulling van identiteit opdringen, terwijl mensen net de vrijheid moeten hebben om voor zichzelf te bepalen hoe ze hun identiteit definiëren en hoe ze ermee omgaan.

Ik vind het op zich ook niet abnormaal dat mensen die een bepaalde geschiedenis hebben in een ander land" – vader, grootvader, grootouders – "daar met een

grotere interesse naar kijken en daar meer betrokken bij zijn. Ik kan dat perfect begrijpen. Als dat echter doorslaat naar” – en hier wijk ik omwille van de context licht af van mijn eerdere antwoord – het oprichten van organisaties of opzetten van activiteiten op etnisch-culturele basis, met het doel mensen af te schermen van onze samenleving, die dan ook nog eens worden ingezet om een bepaald regime te bewieroken, “dan past dat niet in mijn beeld van een goedwerkende samenleving die diversiteit omarmt, maar net in een beeld van een gesegregeerde samenleving, waar mensen buiten die samenleving blijven staan.”

En ik wil net het omgekeerde. Dat heb ik toen – denk ik – letterlijk gezegd in een antwoord op uw collega Van Rooy, om mijn positie ter zake duidelijk te maken. Die positie is niet nieuw; ik heb die al heel lang. Dat was ook altijd mijn positie als burgemeester. De grote uitdaging bestaat erin om segregatie te voorkomen binnen een democratische rechtsstaat. Sommigen zeggen in artikels dat het onmogelijk is om dat te doen binnen onze democratische rechtsstaat en dat we daar misschien moeten buiten treden. Ik geloof net dat we moeten vasthouden aan die democratische rechtsstaat. En dat determineert ook de instrumenten die je kunt inzetten. Er zijn een aantal fundamentele vrijheden, er zijn bepaalde gedragingen van mensen die ik absoluut niet waardeer of waarvoor ik heel weinig sympathie heb en waarover ik fundamenteel van mening verschil, maar die in een democratische rechtsstaat tot de vrijheid van mensen behoren.

Het standpunt van de Vlaamse Regering rond hoofddoeken staat in het Vlaamse regeerakkoord. U weet dat we een neutraliteitsprincipe willen invoeren voor de mensen die werken voor de Vlaamse overheid. Lokale besturen laten we vrij. U kent de situatie in onze scholen.

Ten tweede: uw vraag naar Diyanet, die mensen komen ronselen. U vraagt of OCAD daarvan op de hoogte is. Ik denk dat dat een vraag is die u aan de federale overheid moet stellen, hier zit je werkelijk in het politionele, hier zit je bij de lokale taskforces, dat is vooral een politionele aangelegenheid. In mijn bevoegdheid zal ik – dat weet u – werken aan een bestuurlijke informatiedienst. Ik ben daar volop aan bezig met betrekking tot lokale geloofsgemeenschappen. Dat is een informatiedienst die zich richt naar de geloofshuizen en geloofsgemeenschappen, hun erkenning en de eventuele sanctionering daar. Daar zal de volgende weken en maanden meer nieuws over komen, we bereiden dat volop voor, in lijn met het Vlaamse regeerakkoord.

Welke initiatieven zal ik nemen om ervoor te zorgen dat deze gemeenschappen zich effectief integreren in onze Vlaamse samenleving? Het is mijn overtuiging dat gemeenschappen zich niet integreren, maar mensen zich moeten integreren. Dat is een fundamenteel verschil in visie. Ik denk niet dat je een gemeenschap kunt integreren in de samenleving, ik denk wel dat je mensen kunt integreren in een samenleving. Ik heb er geen probleem mee dat mensen verschillende identiteiten tegelijk beleven, maar ik vind het wel heel belangrijk dat ze de Vlaamse identiteit als een van hun identiteiten zien en zich connecteren met Vlaanderen. Dat is een beleid, dat vraagt heel veel sporen, dat is vooral het doorbreken van het isolement, het betrekken van mensen bij de samenleving. Dat is een verhaal waarin je zowel wortel als stok moet hanteren. Ik heb dat geprobeerd in mijn eigen stad. Dat zijn heel veel instrumenten die lokaal aanwezig zijn om dat te doen, dat is de segregatie in wijken tegengaan, dat is segregatie in scholen tegengaan, dat is segregatie in het verenigingsleven tegengaan. Dat doe je ook door een samenleving op te bouwen die ook de hand reikt naar mensen en daarin ook duidelijke taal spreekt. Als bij mij mensen komen die zeggen dat ze namens een bepaalde gemeenschap spreken, behandel ik mensen altijd respectvol, maar ik geloof alleen maar in verkozen mensen. Ik geloof niet dat men mij een agenda van deze of andere gemeenschappen moet opdringen. Dat past niet in de agenda van hoe wij naar de samenleving moeten kijken. Ik ben er mij van bewust dat dat een heel complexe

situatie is, en als u zegt dat de derde en vierde generatie mensen nog altijd niet goed Nederlands spreken, vind ik dat heel problematisch, en dan moeten we daar ook op inzetten, alleen moeten we dat doen binnen de beperkingen en de mogelijkheden die een democratische rechtstaat ons aanreikt.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, dank u wel voor uw uitgebreid antwoord. Toen ik deze vraag voorbereidde, heb ik ook eens gekeken naar websites van die Turkse verenigingen. Een groot probleem is ook dat die voor een groot deel in het Turks zijn opgesteld, en aangezien ik het Turks niet machtig ben, kan ik ook niet begrijpen wat daar staat. Minister, kunt u daar op een of andere manier tegen optreden en ervoor zorgen dat die verenigingen, die eigenlijk gericht zouden moeten zijn op integratie, hun communicatie hoofdzakelijk toch in het Nederlands voeren?

U verwijst zelf naar het regeerakkoord en naar het standpunt over de hoofddoeken. In het regeerakkoord stond dat de Vlaamse Regering een hoofddoekenverbod in het gemeenschapsonderwijs wou invoeren. Ondertussen is de regering daar tijdelijk op teruggekomen. U hebt waarschijnlijk ook zelf in de krant gelezen dat zelfs links-progressieve partijen nu pleiten voor een algemeen hoofddoekenverbod in het gemeenschapsonderwijs. CD&V'er Hendrik Bogaert heeft zelfs voor een algemeen hoofddoekenverbod gepleit. Misschien zijn de geesten toch aan het rijpen en kunnen we binnenkort effectief werk maken van een algemeen hoofddoekenverbod in het gemeenschapsonderwijs.

U zegt dat het over mensen gaat, niet over gemeenschappen. Daar kan ik u in volgen, maar ik zie in de gemeenten in mijn mooie Limburg dat die mensen zich toch ook echt als gemeenschap profileren, zich terugtrekken in bepaalde wijken en dat daardoor juist het probleem ontstaat dat er derde en vierde generaties migranten zijn die niet geïntegreerd zijn in onze samenleving, niet onze taal spreken en daardoor in een spiraal van vroegtijdige schooluitval, moeilijkheden op de arbeidsmarkt enzovoort komen. Dat is een heel erg groot probleem.

We zijn daar nu toch al verschillende jaren mee bezig en ik vraag me echt af hoe we erin zullen slagen die mensen te betrekken bij onze Vlaamse samenleving, welke concrete maatregelen we daartoe nog kunnen nemen. Het is heel belangrijk om die kinderen mee te hebben en te betrekken bij onze samenleving.

Daarvoor waren er een aantal goede principes. Minister Weyts had heel goede ideeën, maar die zijn in de loop van het parcours ondertussen jammer genoeg alweer afgezwakt. Als we op die manier de zachte aanpak blijven hanteren, vrees ik dat er weinig vooruitgang zal zijn. De derde en vierde generatie allochtonen in de mijngemeenten die geen Nederlands spreken, bewijzen eigenlijk mijn stelling.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Ik wil ons standpunt nog even heel duidelijk stellen. Voor de segregerende bewegingen, de religieuze bewegingen en vzw's die zich veeleer als een remmende factor dan als accelerator gedragen, is er geen plaats in onze Vlaamse samenleving. Dat staat ook in het Vlaams regeerakkoord. Dat is heel duidelijk en behoeft geen discussie.

We moeten hen ook niet langer ondersteunen met subsidies. Dat zou een compleet misplaatst signaal zijn. Als politieke partijen moeten we ons ook afvragen hoe het zit met ons politiek personeel. Sommigen praten voor hun eigen achterban met een andere toon dan dat ze aan het publiek laten horen. We moeten dat niet met de mantel der liefde toedekken zoals we bij sommige partijen zien, bijvoorbeeld zoals bij de PS in Brussel.

Minister, dit is een zeer belangrijk signaal en het staat ook duidelijk in het regeerakkoord, zoals ik u daarnet heb horen zeggen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dit is natuurlijk een heel boeiende, maar ook een complexe materie. Aan de ene kant kun je vaststellingen doen en daarnaar kijken, maar de tweede vraag is dan wat je daaraan doet. Ik ben daar niet zo negatief over. Vanzelfsprekend zie ik de problemen, en die zijn in bepaalde buurten en wijken groot, maar aan de andere kant zie ik tienduizenden mensen met migratiereeds die op een heel positieve manier functioneren in de samenleving.

Een absolute voorwaarde om segregatie tegen te gaan, naast vele andere, is dat we moeten ophouden met mensen te stigmatiseren voor hun afkomst. Dan werk je die groepsvorming natuurlijk in de hand, dan duw je mensen in een groep, in het isolement, in het getto, in de segregatie. Als je dag in dag uit negatieve communicatie verspreidt over bepaalde mensen en incidenten uitvergroot op een hele groep, dan creëer je een permanent gevoel dat je die mensen niet wilt, dat ze thuishoren in de club die we verachten.

Dat is een zeer gevaarlijke dynamiek in een samenleving. Dan worden we blind voor de positieve rolmodellen, die wel de brug kunnen maken, die wel op een goede manier functioneren, die vaak in één of twee generaties tijd een volwaardige plaats innemen in onze maatschappij.

Het tweede waarvoor we moeten opletten, is dat we zelf heel normatief worden over de identiteit, dat we zelf gaan bepalen wat een goede Vlaming mag zijn en niet mag zijn, omdat dat natuurlijk botst met een grondwaarde van onze westerse samenleving, namelijk de vrijheid. De vrijheid om zelf te bepalen waarin je gelooft en niet gelooft, wat je draagt en niet draagt. 'Als jij je anders gedraagt dan ik, als je je anders opstelt, dan ben je een vreemd individu en hoor je niet thuis in onze club en willen we je eigenlijk niet in onze club. Dan ben je natuurlijk zelf de uitsluiting aan het organiseren.' Dan organiseer je niet alleen de uitsluiting van anderen, maar ben je ook Vlamingen met autochtone roots aan het opleggen hoe ze zich wel of niet moeten gedragen om een goede Vlaming te zijn.

Dat is natuurlijk het spanningsveld in een open samenleving, dat wij een samenleving zijn, dat er zelfs zonder migratie heel veel diversiteit zou zijn omdat we daarin geloven, omdat dat een fundament is van onze samenleving, namelijk dat de gemeenschap niet homogeen is, dat elk individu anders is.

Dat is een basisinzicht waar we permanent over van mening verschillen, mevrouw Beckers. Wij verlangen dat iedereen Nederlands kent. Wij subsidiëren geen verenigingen die geen Nederlands gebruiken in hun communicatie, zoals in ons regeerakkoord staat. Wij vragen dat mensen zich op een positieve manier inschakelen. Wij beschermen onze rechtsstaat. Wij vinden dat iedereen de spelregels in onze samenleving moet nakomen. Wij willen geen samenleving die naar zichzelf kijkt als een vereniging van gemeenschappen, maar als een vereniging van burgers. Wij aanvaarden dat mensen een gelaagde identiteit hebben maar we vinden het belangrijk dat iedereen ook een Vlaming is in onze samenleving. Als je vanuit die basisprincipes vertrekt, dan bouw je een context, en je bekijkt niet alleen de negatieve elementen, maar je ondersteunt ook rolmodellen en positieve evoluties. Dan kun je een verschil maken. In alle bescheidenheid, er zijn plekken in Vlaanderen waar dat verschil gemaakt is. Vaak gaat het over individuen, mensen die meebouwen aan de Vlaamse samenleving.

Ik heb de cijfers al eens aangehaald, ik ga ze niet opnieuw opsommen, maar hoeveel tienduizenden mensen werken er niet in de gezondheidszorg? Als ik een persoonlijke getuigenis mag geven: mijn schoonvader is vorige week overleden. Hij

was 93 jaar. De mensen die op het einde voor hem gezorgd hebben, waren Vlaamse Vlamingen maar ook Vlamingen met een kleur, die met heel veel liefde en zorg voor hem hebben gezorgd, die deel zijn van onze samenleving. Je vindt ze overal. Het probleem daarmee weggommen, doen we niet. Het probleem is reëel. Ik heb me daar altijd heel helder over uitgesproken. Een eerste zaak is het benoemen van het probleem, een tweede is hoe we eraan werken. Ik denk dat je de problemen, die negatief zijn, moet benoemen, maar ook dat je de positieve evoluties onder ogen moet zien. Als je de positie inneemt dat alles wat gebeurt, negatief is en dat we vanuit mensen met migratieroots geen enkele positieve beweging zien, dan mag je niet verwonderd zijn dat die mensen zich terugtrekken in hun schelp. Je duwt die mensen bijna terug in een getto, en dat willen we niet.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, u kent mij natuurlijk niet zo goed, ik zit niet in deze commissie, maar ik ben van nature een heel positieve persoon. Ik zal zeker en vast niet ontkennen dat er mensen zijn met een migratieachtergrond die een zeer waardevolle bijdrage leveren aan onze samenleving. Een positief rolmodel heb ik juist in mijn inleiding al aangehaald. Mevrouw Akbas is een positief rolmodel. Er zijn uiteraard mensen die zich wel goed integreren, maar het is niet omdat er mensen zijn die zich goed integreren, dat we blind mogen zijn voor de problemen die er zijn. Vrijheid is heel belangrijk, maar ik vind wel dat wij als Vlamingen tot op een bepaalde hoogte normatief mogen zijn, bijvoorbeeld als het gaat over meisjes die gesluierd naar school gaan. Ik vind dat we wel normatief mogen zeggen: 'Dit kan niet binnen onze vrije samenleving.' We zitten daar met groepsdruk enzovoort.

Dat is een andere discussie, en die hoort thuis in de commissie Onderwijs. Ik zal die hier dus niet voeren. Maar ik wil toch het volgende zeggen. Uiteraard is inburgering een zaak van rechten en plichten, van wortel en stok en dergelijke meer. De samenleving moet kansen bieden. Ik vind dat onze Vlaamse samenleving veel kansen biedt. Ons onderwijs biedt veel kansen. Maar als je ziet dat mensen bij wijze van spreken in een getto blijven vastzitten en geen Nederlands leren, dan is dat voor een groot stuk hun eigen verantwoordelijkheid, want ons Vlaams onderwijs biedt kansen. Als jongeren uitstromen zonder Nederlands te kennen en zonder een diploma, dan is dat heel jammer, want dan grijpen zij niet de kansen die onze samenleving hun biedt.

Ik wil nog eens wijzen op het feit dat we er heel moeilijk in slagen om bepaalde groepen uit de derde en vierde generatie te integreren, en dat er zich grote problemen stellen, ook met samenleven. We moeten nadenken in hoeverre we nog veel andere nieuwkomers aankunnen zolang deze situatie niet opgelost is. Ik weet dat dat uw bevoegdheid niet is, minister, dat is federaal. Maar ik wil dat nog eens aanhalen. Het heeft geen zin om te dweilen met de kraan open.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de timing van de wijziging van het Integratiedecreet en het hanteren van een voorrangsregeling voor de inburgeringscursus – 2367 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, ik vraag om een stand van zaken. De Vlaamse Regering heeft in haar regeerakkoord een aantal ambitieuze en belangrijke

hervormingen met betrekking tot het Vlaams inburgeringsbeleid opgenomen. Dit inburgeringsbeleid zal namelijk prioritair ingezet worden voor nieuwkomers met een duurzaam verblijfsrecht. Op deze manier geven we asielzoekers zonder duurzaam verblijfsrecht geen valse hoop en kunnen we inzetten op een kwalitatieve uitbouw van het inburgeringsaanbod en ondersteuning, en kunnen we ook de bestaande wachtlijsten gedeeltelijk wegwerken.

In de commissie van 28 januari antwoordde u dat u tegen de zomer een gefinaliseerde visienota klaar wilde hebben over de hertekening van het hele inburgeringstraject. In deze visienota zult u de aanpak schetsen voor de wijziging van het decreet inzake integratie en inburgering. De decreetswijzigingen zouden dan in de maanden daarop volgen en normaliter tegen het einde van dit jaar klaar zijn. U bevestigde deze intenties tijdens de begrotingsbesprekingen vorige week.

Ik vroeg in januari tevens om, in afwachting van de wijziging, het huidige decreet strikt toe te passen en een voorrangsregeling te voorzien voor de niet-asielzoekers. Asielzoekers zijn volgens het decreet vandaag al geen prioritaire doelgroep. U gaf aan dat u deze optie zou onderzoeken.

In opvolging van deze elementen, had ik u graag de volgende vragen gesteld.

In hoeverre heeft de coronacrisis impact op de tijdslijn van de wijziging van het decreet over Vlaamse integratie en inburgering? Want er is toch een pak onvoorzien werk bij gekomen. Wanneer voorziet u om de gefinaliseerde visienota klaar te hebben en de wijziging van het decreet door te voeren? Komt die gefinaliseerde visienota er dus nog voor deze zomer aan?

Hebt u nagekeken of en hoe het mogelijk is om, op basis van het huidige decreet, de voorrangsregeling reeds te gebruiken?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw De Vreese, ik wil me eerst en vooral verontschuldigen omdat ik hier wat rommelig bezig was terwijl u uw vraag stelde. Ik was namelijk wanhopig op zoek naar mijn antwoord. Ik heb het gelukkig gevonden, want ik wil u zo exact mogelijk antwoorden.

Eerst en vooral blijft het, ondanks de coronacrisis, nog altijd mijn ambitie om voor het zomerreces een gefinaliseerde nota voor te leggen aan de Vlaamse Regering. Ik denk ook dat dat mogelijk moet zijn. De nota zal de visie omvatten van de hertekening van het hele inburgeringstraject. Het gaat daarbij om een beschrijving van wat nodig is voor de operationalisering van de bepalingen zoals opgenomen in het regeerakkoord.

Samen met de nota aan de Vlaamse Regering zal ook de opstart van het legistische wijzigingsproces gebeuren. Ik wil dat dus tegelijkertijd opstarten. Het hele traject zal bijna een jaar in beslag nemen.

Juridische wijzigingen moeten voorbereid worden. Interne en externe adviezen zijn vereist, bijvoorbeeld van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). Daarna volgt de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering en de behandeling in het Vlaams Parlement. We voorzien de goedkeuring van het nieuwe decreet – als alles goed verloopt en jullie coöperatief zijn – in juli 2021, binnen een dik jaar dus.

Op 1 januari 2022 volgt dan de operationalisering van de hertekening van inburgering. Het nieuwe inburgeringstraject start dus op 1 januari 2022. Het is evident dat tussen de goedkeuring van het decreet en de uitvoeringsbesluiten nog een paar maanden tijd nodig zijn.

Ondertussen bereiden we ons ook inhoudelijk al voor op de wijzigingen. Ik geef een voorbeeld: voor de uitbouw van de vierde pijler omtrent 'participatie en netwerk' lanceren we binnenkort een projectoproep naar steden en gemeenten zodat ze al kunnen experimenteren en opbouwen. De deadline voor indiening van projectvoorstellen is 30 september 2020. De proeftuinen zullen kunnen starten op 1 januari 2021.

Andere voorbeelden waarvoor we al de voorbereidingen treffen, zijn: het ontwikkelen van een gestandaardiseerde test maatschappelijke oriëntatie, de digitalisering van maatschappelijke oriëntatie, het niet langer tussenkomen in de onkosten die de inburgeraar maakt in het kader van zijn inburgeringstraject, het uitwerken van bepalingen met betrekking tot de essentiële rechten en plichten die in onze samenleving moeten worden gerespecteerd in het kader van het inburgeringscontract. Al die zaken zijn we nu al volop aan het uitwerken.

U vraagt of ik heb nagekeken of het mogelijk is om op basis van het huidige decreet de voorrangsregels reeds te gebruiken. Na de commissievergadering van 28 januari, toen u de vraag stelde over asielzoekers, was er een overleg met de directies van het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII). Er is een communicatie gebeurd om de voorrangsregels conform het huidige decreet toe te passen. Die operationalisering is ondertussen gerealiseerd. Dat betekent dus dat andere inburgeraars dan asielzoekers voorrang krijgen om in te stappen in een traject. Dat passen we nu al toe in de praktijk. Dat betekent niet dat er geen asielzoekers meer in het inburgeringstraject zitten.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, bedankt voor dit uitgebreide antwoord, met daarin een aantal streefdata. Ik ben blij dat de suggestie om prioriteit te geven snel is ingewilligd, onmiddellijk na mijn vraag in januari. Ik kijk uit naar de visienota die er voor het zomerreces aankomt. Ik wens u daar veel succes mee.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Hoe zou ik na zo'n mooie verklaring nog het woord durven te nemen?

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de oprichting van een nieuw wetenschappelijk diversiteitsinstituut – 2392 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Het mag niemand ontgaan zijn na diverse mediaoptredens, een aantal interviews en ook een passage in De Afspraak, dat minister Somers het heeft over de oprichting van een nieuw wetenschappelijk instituut dat het diversiteitsbeleid moet gaan ondersteunen. Dit instituut zal worden genoemd naar Hannah Arendt, ons allen welbekend, mag ik hopen. Indien dat niet zo is, is het toch aanbevelenswaardig om haar naam op zijn minst eens te googelen en haar boeken te lezen. Dat instituut wordt opgericht in Mechelen, niet toevallig de stad van mijnheer Somers, de burgemeester, nietwaar? Bij de oprichting van dit instituut heb ik natuurlijk heel veel vragen – het zijn er negen – , ofschoon er al wel wat antwoorden zijn gekomen via die interviews.

Dit instituut zou een startsubsidie krijgen van 235.000 euro van de minister. Minister, acht u het opportuun om in tijden waarin op zowat alle departementen, ook op uw eigen administratie, wordt bespaard, alsook op de modale Vlaming, een dergelijk bedrag te spenderen aan wat ik toch zou willen omschrijven als een promotie-instituut van de diversiteit en de multiculturele samenleving, die overigens ondertussen al tien jaar geleden door mensen als Angela Merkel als mislukt is gekwalificeerd?

Minister, u noemt deze 235.000 euro een startsubsidie. Zal er nog bijkomend belastinggeld gespendeerd worden aan dit instituut? Of blijft het bij die 235.000 euro?

Minister, u beweert in de media niet de ambitie te hebben om dit instituut mee te beïnvloeden en te sturen. Dat is vrij lachwekkend wanneer men al uw andere verklaringen in de media leest. Ik heb ze genoteerd. Het gaat om een hele waslijst van aanbevelingen voor dat nieuwe instituut. Als u dan tegelijkertijd zegt dat u het niet wilt sturen, is dat toch absoluut tegenstrijdig.

U beweert dat u het instituut niet mee zult sturen, maar het wordt wel gehuisvest in de zijvleugel van het stadhuis van Mechelen. Ik heb er niets op tegen dat ruimtes die nog niet worden benut, opnieuw wél worden benut. Maar ik stel mij toch de vraag of de keuze om dat daar te doen, kan garanderen dat u geen invloed zult hebben op de richting waarin dat instituut zich wetenschappelijk zal begeven en of dat wel in volle onafhankelijkheid kan plaatsvinden.

Wat is de timing voor deze oprichting? Kunt u die toelichten?

In een van uw interviews – ik denk in De Standaard – zegt u: “We moeten het burgerschap opnieuw uitvinden. Dat gebeurt in een stedelijke context, waar mensen dicht bij elkaar leven.” Wat bedoelt u daar precies mee? Bestaat er dan ook zoiets als een niet-stedelijk burgerschap, voor de mensen op het platteland? Wilt u hiermee twee richtingen creëren in onze samenleving?

In een van de interviews zegt u ook dat het instituut niet is opgericht om aan partijpolitiek te doen, maar tegelijkertijd hebt u in die interviews een aantal keer expliciet het Vlaams Belang bij naam genoemd als zogenaamde oorzaak van polarisering. U hebt zelfs gezegd dat u niet vindt dat mijn partij de maatschappij iets bijbrengt. Minister, bent u van mening dat dit soort uitspraken stroken met de missie van een ‘onafhankelijk instituut dat niet aan partijpolitiek doet’?

Ik las dat u vindt dat heel wat mensen uitstekend samenleven in de steden. Waarop baseert u zich om dit te zeggen? Misschien kunt u dat aantonen met voorbeelden. Ik kan u ook voorbeelden geven. Meer nog: ik leef samen in een huis met iemand met een migratieachtergrond – stel je voor. Er is dus heel veel mogelijk in onze samenleving. Maar, minister Somers, wij zien recent, in Anderlecht en nu ook weer in Gent, aan de Brugse Poort, dat er heel wat problemen zijn met een bepaald deel van de mensen met een migratieachtergrond. Ook in Antwerpen kennen we de problematiek met ontploffende granaten vanwege de zogenaamde mocrumaffia, zoals die wordt genoemd. De Nederlander Teun Voeten heeft een zeer leeswaardig boek geschreven over de Marokkaanse clans die steeds meer onze steden – een stad als Antwerpen in de eerste plaats – beheersen en daar hun oorlogen uitvechten. Minister, op welk concrete, objectieve gegevens baseert u zich om te zeggen dat mensen uitstekend samenleven in steden?

Ten slotte heb ik een vraag over uw optreden in De Afspraak. Nota bene op de dag van mijn verjaardag – stel u voor – heb ik mij moeten verplichten om te kijken naar uw optreden in De Afspraak, waarin u verklaart dat het Hannah Arendt Instituut samengesteld is uit mensen van diverse geledingen. Dat was uw antwoord op de fijne opmerking van moderator Phara over de foto waarop de oprichters van

het instituut te zien zijn en waaruit toch wel heel weinig diversiteit blijkt. U antwoordde daarop dat er in de raad van bestuur en in de wetenschappelijke raad wel degelijk diversiteit te vinden is. Minister, welke diversiteit is dat dan precies? Kunt u een overzicht geven van de samenstelling van de beide raden van het Hannah Arendt Instituut?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Rooy, u stelt veel vragen. Ik zal proberen ze zo accuraat mogelijk te beantwoorden.

Eerst en vooral uw eerste vraag, over de startsubsidie. Ik grijp terug naar het antwoord dat ik u gegeven heb op een actuele vraag in de plenaire vergadering van 18 december 2019. U hebt er toen ook al vragen over gesteld.

Ik heb u toen uitgelegd dat dit een initiatief is van de Universiteit Antwerpen (UAntwerpen) en de Vrije Universiteit Brussel (VUB), meer bepaald van het Brussels Centre for Urban Studies en het Urban Studies Institute in Antwerpen, twee delen van die beide universiteiten. Het zijn twee internationaal gerenommeerde centra, gespecialiseerd in stedelijkheid, die de handen in elkaar willen slaan rond de brandende maatschappelijke uitdagingen die we hier heel vaak bespreken: stedelijkheid, diversiteit, inclusie en burgerschap. Dat behoort tot de kern van mijn bevoegdheidspakket. Ik ben bevoegd voor integratie, inburgering, het creëren van gelijke kansen, preventie op het vlak van radicalisering en dergelijke meer. Zij willen daarrond evidence based studiewerk verrichten, om te onderzoeken wat wij op het terrein de voorbije jaren allemaal hebben ontwikkeld, wat er werkt en wat niet, waar er internationale voorbeelden zijn, hoe je dat beter en wetenschappelijker kunt onderbouwen, en hoe je alle partners kunt samenbrengen. Ik investeer daar inderdaad eenmalig 235.000 euro in. De universiteiten doen zelf een veel grotere inspanning.

U vraagt of dat een eenmalige startsubsidie is. Dat is inderdaad een eenmalige startsubsidie. Ze dient voor de opstart en de coördinatie van het instituut en de uitrol van een eerste onderzoeksagenda. Het instituut zelf zal tijdens deze opstartperiode een strategie uitwerken voor de duurzame bestending van het kennisplatform en ze gaan daarbij ook op zoek gaan naar andere financieringsbronnen.

Uw derde vraag: ik beweer eveneens niet de ambitie te hebben om dit instituut mee te sturen. Vertolk ik hierbij het standpunt van de voltallige regering? Het gaat hier inderdaad om een onafhankelijk academisch instituut. Ik zit niet in de organisatie, in geen enkele van de bestuursorganen. Mijn interesse gaat uit naar de verworven inzichten die we kunnen meenemen als basis voor een meer evidence based beleid. Als ik even de heer Busch mag citeren, in Knack van 27 mei: "Wij zijn uiteraard blij met de budgettaire steun die we van de minister krijgen voor onze opstart. Maar voor de duidelijkheid: Bart Somers speelt geen rol in onze organisatiestructuur. Wij zijn niemands spreekbuis. De wetenschap moet primeren, niet de ideologie." Rector Pauwels zegt ongeveer hetzelfde: "Wat wij met het instituut doen, verschilt ook niet van wat we als universiteit doen als we onderzoek moeten financieren. Je gaat op zoek naar middelen bij Europa, stichtingen, lokale overheden of bedrijven. Hoe meer geldschieters je vindt, hoe gemakkelijker het wordt om je onafhankelijkheid en je pluraliteit te vrijwaren."

Dan stelt u zich de vraag waarom het instituut in Mechelen zit. Ik begrijp dat u als Antwerpenaar waarschijnlijk liever had gehad dat het Hannah Arendt Instituut in Antwerpen terecht zou komen, maar het moet zich natuurlijk ergens vestigen. Het was een keuze die zowel rector Van Goethem van de UAntwerpen als mevrouw Pauwels zelf hebben voorgesteld, omdat Mechelen een centrale ligging heeft, op de as Antwerpen-Brussel ligt en voor mij een grootstad op laboratoriumformaat is. Ze heeft natuurlijk niet de omvang van het grote Antwerpen of Brussel, maar

omdat ze op die as ligt, wordt ze, weliswaar bescheiden van omvang, ook met diezelfde grootstedelijke problematiek geconfronteerd, bijvoorbeeld de superdiversiteit die ook in Mechelen even prominent aanwezig is.

Ten tweede heeft Mechelen een traditie met het onderzoek naar herinnerings-educatie en mensenrechten, denk maar aan wat Kazerne Dossin doet, maar ook wat de Thomas More hogeschool al gedaan heeft de voorbije jaren, de richtingen die je daar kunt volgen. Mechelen heeft internationaal ook heel veel aandacht gekregen, van de Europese Commissie, van de Deense en de Nederlandse Regering en dergelijke meer voor het beleid dat daar lokaal ontwikkeld werd. Opnieuw mag ik rector Pauwels citeren: "Vanuit de grootstad Brussel waren wij als VUB geïnteresseerd in de Mechelse aanpak, die internationaal als voorbeeld geldt." Als die interesse er is en je de vijfde stad van Vlaanderen bent, waar geen universitaire opleidingen gegeven worden, en je de kans en de mogelijkheid krijgt om vanuit een kernkenmerk van je stad universitair werk aan te trekken, zou je als lokaal bestuur natuurlijk dwaas zijn om dat niet te doen.

Net als vele steden en gemeenten wordt Mechelen geconfronteerd met de vraag wat men in het historisch stadhuis juist moet onderbrengen. Veel van onze stadhuizen worden suboptimaal gebruikt. Dat heeft te maken met het feit dat die gebouwen een verleden hebben, dat men overgeschakeld is op nieuwe werken, dat in Mechelen er heel veel efficiëntie-oefeningen gebeurd zijn. Een van de vleugels van het historisch stadhuis stond dus leeg, en als je een Hannah Arendt Instituut wil oprichten, dat buiten Mechelen alleen maar bestaat in Berlijn en New York – en ik weet dat Antwerpenaars zich graag met New York vergelijken, Mechelen mag dat nu ook voor één keer doen – zorg je er wel voor dat dat op een prestigieuze plaats komt. U kunt gerust zijn: ik zit nu niet meer in het stadhuis, ik ben van plan om daar ooit nog wel naar terug te gaan, maar het is niet onmiddellijk naast mijn deur; mijn werkplek is vandaag in Brussel en ik hoop dat nog een paar jaar zo te kunnen houden. Daarover verschillen we ongetwijfeld van mening.

In het interview is er sprake van een tijdlijn voor deze oprichting. De subsidie wordt voor een jaar gegund en is gestart op 1 januari 2020. Ze wordt gegund voor het lopende jaar. De subsidie werd reeds eind 2019 toegekend en er werd toen ook reeds over gecommuniceerd.

De eerste activiteiten van het kennisplatform omvatten het samenbrengen van kennis over buddysystemen en hoe die een positieve of negatieve impact kunnen hebben op de integratie van nieuwkomers, richtlijnen en ervaringen rond diversiteit voor beroepsgroepen, en de impact van informatie- en communicatietechnologie op het maatschappelijke referentiekader. Het zijn die eerste activiteiten die door het Hannah Arendt Instituut zelf zijn geformuleerd, en die ik heb verwoord en vertaald naar buiten. Ik heb niet die opdracht gegeven, ik heb vertaald wat ik wist wat de eerste inhoudelijke activiteiten zouden zijn van het Hannah Arendt Instituut. Na het opstartjaar zullen er vervolgens ook vormings- en trainingsactiviteiten worden opgezet, in samenwerking met een breed scala aan partners.

Uw zesde vraag vond ik een beetje een vreemde vraag. De andere vragen vond ik minder vreemd, maar dit is toch een rare vraag. U vraagt of er twee soorten burgerschap moeten ontstaan, maar dat is natuurlijk niet de inzet. We hebben twee gerenommeerde instituten, een aan de VUB en een aan de UAntwerpen, die zich specialiseren in stedelijkheid. Dat is een heel boeiend en interessant sociologisch maatschappelijk fenomeen. De stad wordt belangrijker in de 21e eeuw. Sinds 2011 woont meer dan de helft van de wereldbevolking in een stad. Stedelijkheid wordt steeds meer determinerend voor onze menselijke conditie. Het is dan ook niet meer dan logisch dat academici en universitaire instellingen aan de slag gaan met het thema stedelijkheid, zeker ook het thema stedelijkheid, diversiteit, burgerschap. Zij gaan werken rond die driehoek. Het gaat absoluut niet over het creëren van

twee vormen van burgerschap. Het is aan de slag gaan met de specifieke stedelijke context, wat die twee instituten eigenlijk al jaren doen, zowel in Antwerpen als in Brussel, maar nu gebundeld en niet meer gefocust op de driehoek die ik net heb beschreven.

Is dat instituut partijpolitiek of niet? Neen, ik herhaal dat het instituut geen partijpolitiek instrument is. Als men mij als politicus mijn mening vraagt over het Vlaams Belang, dan geef ik die zoals u die kent en zoals u die ook kunt lezen. Ik ga mij als politicus niet onthouden van een positiebepaling ten aanzien van het Vlaams Belang omdat er nu een Hannah Arendt Instituut is. U kent mijn mening en ik ben ook van plan om die te blijven geven zolang ik dat van u nog mag, mijnheer Van Rooy.

U zegt ook dat er in Vlaanderen heel wat mensen zijn die uitstekend kunnen samenleven in steden. Ja, dat is ook zo. U haalt terecht voorbeelden aan van maatschappelijke problemen en spanningen, maar – en dat is wat ik daarnet ook aan mevrouw Beckers heb proberen te zeggen – de sprong die u dan maakt om volledige groepen in de samenleving te stigmatiseren met verwerpelijke praktijken zoals bendevoering, drughandel en overlast, daar ben ik het fundamenteel mee oneens. Dat doet heel veel onrecht aan mensen. Dan bent u mensen aan het beoordelen op het feit dat ze behoren tot een bepaalde gemeenschap of eenzelfde achtergrond hebben, terwijl ik vind dat je die mensen moet beoordelen op hun individuele daden.

Dan zie ik heel veel positieve elementen. Zo werken er in Vlaanderen 2949 mensen met migratieroots in de diensten voor gezins- en bejaardenhulp. 2479 mensen vervullen toezichtdiensten in onze samenleving. Er werken 13.120 mensen in de schoonmaak. 17.405 mensen zijn actief in de gezondheidsinstellingen en diensten. Dat zijn stuk voor stuk mensen met migratieroots, van wie er ongetwijfeld ook mensen zijn die slecht functioneren, maar heel veel mensen functioneren op een heel positieve manier.

Een tweede indicatie is de Survey Samenleving in Diversiteit, ook de Vlaamse Stadsmonitor, waarin u zult zien dat als mensen bevraagd worden over hoe zij het samenleven met mensen met een andere culturele achtergrond ervaren, van stad tot stad en in de tijd evoluerend, mensen daar positief, negatief of minder positief of positiever op reageren. Dat verschilt heel sterk van de lokale evolutie. Ik ken die van mijn eigen stad heel goed. Daar is een spectaculaire vooruitgang in geboekt. Het is een survey op een schaal van tweeduizend mensen. Ongetwijfeld zijn er problemen in de samenleving – die zijn er trouwens in elke samenleving – en zijn er problemen met mensen met migratieroots. Maar er zijn ook heel veel positieve dingen bij mensen met migratieroots, zoals er ook problemen zijn met autochtone mensen. Net dat herleiden van mensen op één identiteit, is wat ik consequent tegenspreek, en waar ik altijd op wijs omdat we anders in een soort van Armageddon terecht komen. Zo kan je bijvoorbeeld artikels lezen in het weekblad 't Pallieterke, waarin mensen zeggen dat het zo erg is dat we onze rechtstaat misschien zullen moeten loslaten om de problemen op te lossen omdat het niet altijd mogelijk is om die binnen onze huidige rechtstaat op te lossen. Als je een dusdanig negatief beeld van de samenleving en van mensen in de samenleving ophangt en hen tot vijanden maakt, hen tot problemen maakt en alleen maar tot een gevaar, dan denk ik dat je eerder problemen veroorzaakt dan dat je bijdraagt aan de oplossing. Ik kijk daar genuanceerder naar. Ik ben absoluut niet blind voor de grote problemen die er zijn, maar ik wil ook niet blind zijn voor de vele mooie, positieve verhalen die zich ook in onze samenleving vertalen. Maar daarover hebben we al zo vaak gediscussieerd en we kennen elkaars positie daarin.

U vraagt dan naar de samenstelling van de bestuursorganen. Ik begin bij de Wetenschappelijke Raad. Daar zitten vier leden van de VUB in: Lena Imeraj, Iman

Lechkar, Ilke Adam en Pieter Ballon. Er zijn ook vier leden van de Universiteit Antwerpen: Lore Van Praag, Sara Elloukmani, Bert De Munck en Stijn Oosterlynck. Die namen worden eerlang gepubliceerd op de website van het Hannah Arendt Instituut. Die website stond op 28 mei nog niet online, maar zal een van de komende dagen online komen. Dan kunt u die namen nog eens rustig nakijken. De raad van bestuur en de maatschappelijke adviesraad zijn nog in oprichting. Zodra ze opgericht zijn, kunnen die ook op de website terechtkomen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, het is zoals vaak en zoals ook daar-net, toen u antwoordde op de vragen van mijn goede collega Roosmarijn Beckers: u antwoordt op sommige vragen, op sommige vragen antwoordt u gedeeltelijk en op sommige vragen antwoordt u eigenlijk niet en begint u een verhaal af te steken om de vis te verdrinken. Dat hebt u bij de vraag van Roosmarijn Beckers ook gedaan. Wat is die vis? Dat is een probleemstelling die wordt aangehaald. Mijn collega Beckers had het over integratiemoeilijkheden binnen de Turkse gemeenschap. Mijn vraag gaat in beginsel over – en daar hebt u niet eens op geantwoord – of u het wel opportuun vindt in tijden waar zowat op elk departement wordt bespaard, inclusief uw eigen departement, om 235.000 euro van het belastinggeld van de hardwerkende Vlamingen, te investeren in wat ik een nieuwe diversiteitsspeeltuin zou willen noemen, die u opricht in uw eigen Mechelen. We weten allemaal hoe het is gegaan met Kazerne Dossin, die onder de bevoegdheid van minister Jambon zit en waar het mis is gegaan omdat daar de herdenking van de Holocaust steeds meer werd misbruikt om een hedendaags discours te voeren tegen iedereen die niet zo voor de diversiteit of de massa-immigratie te vinden is.

Wel, die strijd is beslecht. Iemand als de heer Christophe Busch is weg uit Kazerne Dossin en zien we nu – uiteraard samen met iemand als Herman Van Goethem – opduiken in hun nieuwe speeltuin van de diversiteit in de zijvleugel van uw stadhuis in Mechelen. Dat is ongeveer het verhaal. U geeft daar belastinggeld van de Vlamingen aan. Ik vind dat verwerpelijk. Ik vind dat ook totaal wereldvreemd, dat u niet ziet dat er andere prioriteiten zijn om honderdduizenden euro's aan te geven. U hebt ook niet uitgesloten – dat begrijp ik althans uit uw antwoord op mijn tweede vraag – dat daar nog meer geld naartoe zal gaan, bijvoorbeeld volgend jaar. U benadrukt namelijk dat dit de startsubsidie is voor 2020. Dus ik stel de vraag: zal dat dan in 2021 opnieuw zo'n bedrag zijn en in 2022 opnieuw? Zal dat dus structureel gesubsidieerd blijven, minister, door de Vlaamse Regering?

Wat die ligging in Mechelen betreft: het is toch ongelooflijk hoe u daar met droge ogen een verhaal afsteekt dat Mechelen een centrale ligging heeft en dat er dan toevallig een ruimte beschikbaar was. U hoeft daar niet zo flauw over te doen. U kunt gewoon zeggen dat dit iets is dat u in uw stad Mechelen wil. Ik lees krantenartikels waarin de heer Herman Van Goethem werd geïnterviewd. Hij zegt letterlijk dat men is gecontacteerd om te onderzoeken hoe het Mechelse model geëxporteerd kan worden naar de rest van Vlaanderen. Dat is wat Caroline Pauwels, Herman Van Goethem en Christophe Busch – mensen die net als u zijn geïnterviewd – verklaren in de media. Dat duidt er gewoon op – en daar heb ik natuurlijk ook op gewezen – dat dit helemaal geen onafhankelijk instituut is. Zoals ik daarnet al zei, zijn het mensen uit uw ideologische kring die in misnoegdheid de Kazerne Dossin hebben verlaten en nu van u belastinggeld krijgen om een nieuw instituut op te richten waar ze wel kunnen doen wat ze in de Kazerne Dossin niet meer konden of mochten doen, en terecht. Ik heb me toen in de plenaire vergadering ook aan de kant van de Kazerne Dossin geschaard, namelijk dat dit het misbruiken was van de Holocaust en van het joodse leed voor een hedendaagse agenda ter promotie van de diversiteit, inclusief de islam natuurlijk. Want ik denk dat wie Hannah Arendt goed leest, slechts één conclusie kan trekken, minister,

namelijk dat het totalitarisme dat zij beschreef en hoe dat tekeer kan gaan, evenzeer van toepassing is op de islam.

De voorzitter: Mijnheer Van Rooy, mag ik u vragen u een beetje aan de tijd te houden? U kreeg twee minuten en we zitten ruim over de vier minuten.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ja, absoluut. Ik zal verdergaan door te reageren op iets dat minister Somers heeft aangehaald, iets wat hij ook al subtiel gedaan heeft in zijn antwoord aan mijn goede collega Roosmarijn Beckers, namelijk de verwijzing naar mijn interview in 't Pallieterke. Daarin heb ik inderdaad gezegd dat ik denk – helaas, ik betreur dat, dat stond er heel duidelijk in – dat wij de islamisering niet meer kunnen oplossen binnen de democratische rechtstaat. U doet alsof dat een of andere hersenschim is, een of ander apocalyptisch denkbild, minister, maar ik onderbouw dat ook. Kijk maar eens naar Denemarken, naar een stad als Kopenhagen, waar nu maatregelen worden ingevoerd om de islamisering en de gettoïsering van de islam tegen te gaan. Daar zijn maatregelen bij die regelrecht indruisen tegen de democratische rechtstaat, bijvoorbeeld het dubbel zo zwaar bestraffen van hetzelfde misdrijf dat in een van die getto's plaatsvindt als daarbuiten. Dus ik waarschuw daar niet alleen voor voor de toekomst, ik waarschuw er ook voor dat dat op dit moment aan het gebeuren is in fatsoenlijke, westerse, democratische rechtstaten als Denemarken, die ten einde raad over de islamisering in steden als Kopenhagen dat soort maatregelen beginnen toe te passen.

Als u dan zegt – dat is mijn slotwoord, voorzitter – dat uit de Stadsmonitor van alles blijkt over de diversiteit en het samenleven daarin, dan wil ik toch wijzen op het feit dat zo'n survey van de Stadsmonitor bij tweeduizend mensen bezwaarlijk representatief kan worden genoemd. Het is een bepaald soort mensen dat daaraan deelneemt.

Ten tweede, u ziet in de peilingen wat vandaag ons kiespotentieel is. Ik denk dat dat toch een ander signaal geeft dan die Stadsmonitor die u citeert.

De voorzitter: Mijnheer Van Rooy, nu moet u echt afronden. U bent al driemaal over uw tijd gegaan.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister Somers heeft heel lang uitgeweid. Het is een heel complex probleem.

Minister Somers, ik wil u er tot slot op wijzen dat u het zelf, in al die interviews, niet nalaat – en ik waardeer die eerlijkheid van u – om te zeggen dat de diversiteit een open wonde is in onze samenleving. U geeft voortdurend toe dat dat een groot en groeiend probleem is, een open wonde. Dat heeft tot gevolg dat u daar steeds meer belastinggeld aan wilt besteden, zoals die 235.000 euro. Het Vlaams Belang zal zich daartegen blijven verzetten.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, wij hebben via heel wat verschillende kanalen informatie gekregen over dit nieuwe instituut. Ik noem het uw paradepaardje, als dat mag. U zegt natuurlijk vandaag dat u zich niet gaat bemoeien met de werking van dit instituut, maar we kunnen na uw optredens over dit onderwerp niet ontkennen dat u bijzonder trots bent op de oprichting ervan, niet het minst omdat het zich in Mechelen bevindt. Ik kan het u niet kwalijk nemen, maar we mogen toch wel zeggen dat het er een beetje dik op ligt dat u daar zeer trots op bent.

Het klinkt allemaal heel veelbelovend. Het gaat over buddyprojecten, over diversiteit op de werkvloer, over socialemedianetwerken voor nieuwkomers. Dat is allemaal heel positief. Ik stel mij wel vragen over hoe de wisselwerking met het

Agentschap Integratie en Inburgering (AgII) zal gebeuren. We horen dat het centrum zich ook zal bezighouden met het ondersteunen van steden en gemeenten die geconfronteerd worden met een grote instroom van nieuwkomers. Dat is nu net de kerntaak van het AgII. Gaat het instituut niet op het terrein komen van het agentschap? Werden daar afspraken over gemaakt? Naast de vele vragen van mijn collega Van Rooy moeten we daar toch wel eens duidelijkheid over krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Uit de vraagstelling van collega Van Rooy en het feit dat hij er niet over uitgepraat raakt, kunnen we afleiden dat hij op zijn zachtst gezegd geen voorstander is van het instituut. Wij zijn daar wel voorstander van. Het Hannah Arendt Instituut komt eerder te laat dan te vroeg.

Zoals de heer Van Rooy zelf omschrijft, is diversiteit een open wonde in de samenleving. Het gaat hier over diversiteit en vraagstukken over identiteit. Maar dat is dan misschien het verschil tussen politici die wonden willen helen en politici die ze willen cultiveren. Het oude Vlaamse gezegde luidt: 'Zachte heelmeesters maken stinkende wonden.' Ik denk niet dat het de bedoeling is om een zachte heelmeester te zijn maar, integendeel, om te verhelpen aan die wonde.

Ik wil nog even ingaan op de inhoud van de vraag. Het feit dat men het zo wantrouwt dat het instituut zich in het stadhuis van Mechelen zal vestigen, getuigt toch van een groot gebrek aan vertrouwen in onze Vlaamse universitaire instellingen. Los van alle andere dingen die daarover worden verteld, vind ik het ontstellend dat u twee Vlaamse universiteiten ervan zou beschuldigen dat zij niet verder in staat zouden zijn om onafhankelijk te functioneren, louter wegens de aard van de plek waar het instituut gevestigd is.

Minister, ik wil graag een bijkomende vraag stellen. Momenteel gaat het om de VUB en de Universiteit Antwerpen, wegens hun voorgeschiedenis, 2019, de samenwerking die zij daar hebben opgezet en hun expertise. Dat is uiteraard geen enkel probleem. Maar is er, gelet op de problematiek en het belang daarvan voor onze samenleving, op een bepaald moment ook sprake van geweest om dat uit te breiden naar andere universitaire instellingen? Zijn er bijzondere redenen waarom het beperkt bleef tot deze twee instellingen? Of kan het in de toekomst nog worden uitgebreid, aangezien het toch gaat om een maatschappelijk belangrijk thema?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Rooy, ik ga eerst in op uw vragen en opmerkingen. Eerst en vooral, ik probeer wel degelijk te antwoorden op de meeste vragen.

U vraagt mij of ik het opportuun vind. Het zou heel gek zijn dat ik hier nu zou zeggen dat ik het niet opportuun vind. Voor mij is dat de logica zelf. Als ik daar middelen aan geef, 235.000 euro, dan is dat uiteraard omdat ik geloof dat dat van het grootste belang is.

Ten eerste, ik heb het even nagekeken: het budget is 0,005 procent van de totale Vlaamse begroting. Op de totaliteit van de Vlaamse begroting is dat een heel bescheiden som geld. Ten tweede, ik ben ervan overtuigd dat dat zich maatschappelijk zeker terugverdient. Wanneer twee van onze gerenommeerde universiteiten de handen in elkaar slaan om rond de meest belangrijke samenlevingsproblemen, waarop u zich als partij altijd – op een volgens mij verkeerde manier – profileert, dan zou het toch te gek zijn dat de academische wereld, de mensen die ter zake universitaire scholing hebben gevolgd, zich niet intens zouden bezighouden met die problematiek. Ik vind eigenlijk dat ze dat in het verleden veel te weinig hebben gedaan. Ik vind het heel belangrijk dat, wanneer je beleid voert, dat ook wetenschappelijk kan worden onderbouwd door onderzoek, door het nagaan van wat

werkt en wat niet, door een wetenschappelijk kader te creëren om te zien wat effectief is en wat niet. Dat is volgens mij de meest normale, meest verlichte, meest westerse – als u dat zo graag wil horen – manier van beleid voeren: beleid voeren op basis van ratio, van kennis, van knowhow, van inzichten.

Op het moment dat twee universiteiten zeggen dat ze de handen in elkaar slaan, een startsubsidie vragen en aankloppen bij de minister die bevoegd is voor dat beleidsdomein of daar veel aanknopingspunten heeft, dan zou ik een totaal verkeerde beslissing nemen door weg te kijken. Ik denk dat het een zeer zinvolle investering is, die zichzelf ongetwijfeld terugbetaalt, in de vorm van minder maatschappelijke kosten en een veel efficiënter beleid, een veel doelgerichter inzetten van middelen.

Het valt overigens volledig binnen de budgetten die ik had. Ik heb geen extra middelen moeten vragen. Ik heb de vrije beleidsruimte ingezet die ik zelf als minister heb om ter zake initiatieven te steunen.

Twee, ik verwijs graag nog eens naar die survey: er hebben daaraan 115.872 mensen deelgenomen. Die survey is trouwens niet van mij, maar werd door mijn voorganger, minister Homans geïnitieerd. Het is een Stadsmonitor, op basis waarvan heel veel besturen hun beleid oriënteren. Daaruit kun je heel veel lessen trekken: waar zitten we op het juiste spoor, waar zitten we op een minder goed spoor?

U provoceert mij met peilingen. Peilingen zijn één zaak. U zegt dat een survey een slechte graadmeter is, omdat niet iedereen daaraan meedoet, en vindt dat we moeten kijken naar peilingen. Maar ik denk dat er een nog betere graadmeter is: de verkiezingsresultaten. U provoceert mij op Mechelen. Dan nodig ik u in alle bescheidenheid uit om de verkiezingsresultaten in Mechelen nog eens te bekijken, een stad waar het samenlevingsmodel de inzet was van de verkiezingsresultaten, waar het debat onder meer – niet alleen – daarover verliep.

U moet die resultaten nog eens bekijken. Als u aan mij vraagt of ik trots ben dat dat in Mechelen komt, ben ik daar natuurlijk trots op. Ik ga nog meer zeggen: ik ben er apetrots op dat dat in Mechelen komt. Maar voor alle duidelijkheid: ik heb niet de heer Van Goethem aangesproken. Daar verdraait u mijn woorden. Het is mevrouw Pauwels die contact gezocht heeft met de heer Van Goethem. De heer Van Goethem heeft gezegd dat hij gecontacteerd is door rector Pauwels. Twee universiteiten die een traditie hebben in stedelijke studies: ja, die wilden naar Mechelen komen, en ja, ik ben blij dat ze naar Mechelen komen. In alle bescheidenheid: het beleid dat we in Mechelen gevoerd hebben – u spreekt mij daarop aan, maar dat is ook de reden waarom ze naar Mechelen willen komen – heeft inderdaad school gemaakt.

U spreekt over de regering in Denemarken. Ik ben als toenmalige burgemeester uitgenodigd geweest door de voltallige Deense regering om in de residentie van de eerste minister het lokale beleid van Mechelen toe te lichten. Minister-president Mark Rutte heeft mij uitgenodigd om een hele voormiddag te praten over het beleid in Mechelen. Zowat heel de Europese Commissie is naar Mechelen gekomen, en voor een stad die niet het formaat heeft van een stad als Antwerpen of Brussel, of New York of Amsterdam of Berlijn, zijn wij op dat punt in de internationale aandacht geraakt, is er heel veel interesse geweest.

Is alles wat in Mechelen gebeurt, goed? Neen, professor Elchardus heeft terecht gezegd dat er in Mechelen blijkbaar van alles gebeurd is, dat er een zeker draagvlak gecreëerd is, dat er voor- en tegenstanders zijn – vanzelfsprekend zal het Vlaams Belang altijd tegenstander zijn van zo'n beleid, maar blijkbaar zijn er in Mechelen ook wat voorstanders van –, dat er internationale aandacht voor is en dat men eigenlijk meer wetenschappelijke onderbouw zou moeten hebben. Dat heeft mij getriggert, toen professor Elchardus dat zei. Maar die zei dat op een moment, net voor de verkiezingen van 2019, toen rector Pauwels van de VUB al bij mij langsgekomen was. Zij is in het voorjaar 2019 – ze heeft dat trouwens ook in interviews

gezegd –, lang voor de parlementsverkiezingen, toen ik weer burgemeester werd in Mechelen, voor de vierde keer naar mij gekomen en heeft toen gezegd dat ze bezig waren met een project, dat ze Antwerpen daar wilden bij betrekken en dat ze graag dat instituut wilden opstarten. Dat was trouwens nog voor de discussies die we in Kazerne Dossin gekend hebben, naar boven borrelden.

Er was een collega die zei dat er toch heel sterk getwijfeld wordt aan de onafhankelijkheid van het universitair instituut, alsof twee universiteiten die universitaire instituten hebben, die in een internationaal netwerk zitten, waarbij mevrouw Pauwels, die zelf gespecialiseerd is in de figuur van Hannah Arendt, naar New York gaat om te vragen of ze kunnen samenwerken en of ze na New York en Berlijn een Hannah Arendt Instituut kunnen oprichten in België, hun ziel zouden verkopen voor 235.000 euro. Ik denk dat u dan toch eens naar de budgetten moet kijken waarmee universiteiten werken, dat u ook naar het budget gaat moet kijken waarmee dat instituut zal werken, want dat werkt niet met 235.000 euro, dat werkt met veel meer middelen. Als men twijfelt aan de onafhankelijkheid van die academische instellingen, dan getuigt dat ook van een bepaalde kijk op universiteiten, op academisch werk, op wetenschappelijke onderbouw van beleid, vrees ik.

Mevrouw Sminate had terecht de vraag hoe zich dat verhoudt. Het Hannah Arendt Instituut zal, zo heeft men mij geïnformeerd, met het AgII praten en kijken hoe er samengewerkt kan worden, zoals Kazerne Dossin in het verleden ook vanuit haar expertise samenwerkingsverbanden is aangegaan, bijvoorbeeld met de federale politie om politiemensen op te leiden. Ik denk dat elk academisch instituut van elke universiteit altijd op zoek gaat – en gelukkig maar – om uit de ivoren academische toren te geraken en hoe men maatschappelijk relevant onderzoek kan doen, niet alleen fundamenteel onderzoek, maar ook maatschappelijk toepasbaar wetenschappelijk onderzoek. Vanzelfsprekend gaat men dan op zoek naar partnerships, naar samenwerkingsverbanden, naar informatie-uitwisseling. Ik hoop dat het Hannah Arendt Instituut – en daar ben ik ook van overtuigd – zelf een sterk netwerk ter zake zal uitbouwen.

De vraag of daar nog andere instellingen bij betrokken kunnen worden, dat is aan de twee universiteiten, denk ik. De twee universiteiten hebben elkaar om twee redenen gevonden. Ten eerste: die grootstedelijke as die nu eenmaal bestaat in Vlaanderen. We noemen dat vaak de Vlaamse ruit, maar in die Vlaamse ruit ligt er nog eens een sterke as, zeg maar, de as Brussel-Vilvoorde-Mechelen-Rupelstreek-Antwerpen. Dat is een zeer verstedelijkte as die door Vlaanderen loopt. Als je sociologisch gaat kijken, vind je daar dezelfde soorten mensen terug, dezelfde soort diversiteit ook, en daar stellen zich dezelfde sociologische uitdagingen. Die universiteiten hebben gezegd dat ze op die as zitten en de handen in elkaar slaan.

En ten tweede hebben ze allebei instituten die al jaren rond stedelijkheid werken. Er zijn twee universiteiten die dat hebben. De KU Leuven heeft andere specialisaties, onder andere rond overheidswerking – daar hadden we het daarnet nog over. Maar het is aan de twee universiteiten en ik ga daarin niet sturend optreden, want dan spreek ik mezelf tegen. Ik ben het wel met u eens dat dit een zeer belangrijke maatschappelijke opdracht is, en dat hoe meer mensen en inzichten er kunnen worden gebundeld, des te sterker het wetenschappelijk werk zal zijn.

Ik ben geen academicus, ik ben geen lid van de wetenschappelijke raad, ik weet niet welke academische strategieën men daarin wil volgen, maar ik hoop, net als u, dat er een grote openheid is om met zoveel mogelijk verschillende mensen samen te werken.

De voorzitter: Mijnheer Van Rooy, het slotwoord is aan u. Ik hoor u al zeggen dat de minister zeer uitvoerig geantwoord heeft, maar u hebt dan ook zes minuten de tijd gehad om bijkomende vragen te stellen.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister Somers, het zal u niet verbazen dat u mij helemaal niet hebt overtuigd. Het stuit mij te horen dat de N-VA, bij monde van mevrouw Sminate, eigenlijk geen enkele bedenking formuleert bij die 235.000 euro belastinggeld voor een dergelijk instituut. U kunt nog honderd keer zeggen dat dat binnen uw budget is en dat het maar een peulschil is op het totale bedrag, maar in Vlaanderen wordt er op zowat alles bespaard en hiervoor is er geld. Of dat nu 10.000 of 100.000 euro is, het is een zaak van principe dat er mensen in Vlaanderen op wachtlijsten staan, ook bijvoorbeeld gehandicapten, en dat zij dan moeten lezen dat er plots 235.000 euro kan worden vrijgemaakt voor uw diversiteitspeeltuin, want dat is het natuurlijk.

Minister, er zijn zoveel interviews geweest, niet alleen van u, maar ook van Herman Van Goethem en Caroline Pauwels. Herman Van Goethem vraagt zich af hoe een burgemeester van een kleine gemeente, waar een asielcentrum komt of die een probleem heeft met radicalisering, zonder grote studiedienst kan voorkomen dat er spanningen ontstaan. Volgens de heer Van Goethem, rector van de UAntwerpen, kan die burgemeester binnenkort terecht bij het Hannah Arendt Instituut.

Dat is gewoon het bewijs van de ideologische vooringenomenheid van dat instituut, dat als doel heeft om bijvoorbeeld asielcentra door de strot van de inwoners van bepaalde gemeenten te rammen. De media staan vol met dat soort citaten. Als ik dan van mevrouw Partyka van CD&V hoor, en ook van u, minister Somers, dat het toch wel ongelooflijk is dat ik de zogenaamde onafhankelijkheid van onze universiteiten zou wantrouwen, dan volstaat het gewoon om een aantal citaten van de heer Van Goethem, rector van de UAntwerpen, boven te halen, waarin hij bijvoorbeeld zegt: "Onze aula's zijn te wit" of "We moeten halal invoeren op onze scholen" en "We moeten afstappen van ons blanke, westerse denkkader". Dat zijn allemaal ideologische uitspraken, gedaan door de rector van de UAntwerpen, die nu een grote meneer wordt in dit Hannah Arendt Instituut. Ik zal me blijven verzetten tegen die 235.000 euro.

Tot slot, minister, ik zie u bij Phara zitten in De Afspraak, en zij stelt over dit instituut de terechte vraag – ik zal niet vaak zeggen dat de VRT goed modereert, maar hier heeft Phara de Aguirre de hamvraag gesteld – wat de politieagenten van Anderlecht, die worden belaagd, bedreigd en overmeesterd door die zogenaamde jongeren, niet de Chinezen, niet de hindoes, maar de moslimjongeren – u ziet, ik scheer ze niet allemaal over dezelfde kam, maar het zijn altijd opnieuw moslimjongeren –, hieraan hebben. Wat gaat het instituut zeggen als die politieagenten zeggen: 'Help ons, wat moeten we doen in Anderlecht, we zijn ten einde raad.'?

Wel, u hebt op die vraag – iedereen kan dat herbekijken op De Afspraak van 27 mei – geen antwoord gegeven. Dat bewijst opnieuw wat voor een farce dit instituut is. Dat dit dan nog 235.000 euro kost, is een schande.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Inez De Coninck aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de overtreding van de taalfaciliteiten in Kraainem – 2365 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Minister, twee weken geleden hebben we dit thema ook behandeld naar aanleiding van een vraag van collega Slootmans in verband met de taalwetgeving in de faciliteitengemeenten. Wat stellen we nu vast? Dat er

ondertussen opnieuw een overtreding is geweest, en ditmaal in de gemeente Kraainem. Wat is daar gebeurd? Daar is eveneens sprake van onwettelijke taalregisters, waarbij de gemeente de taal van de inwoners bijhoudt, wat duidelijk ingaat tegen de taalwetgeving en tegen alle ministeriële omzendbrieven van destijds.

De voorzitter van onze lokale N-VA-afdeling, de heer Joost Vanfleteren, heeft in zijn brievenbus bij zijn gemeentelijk mondk masker een Franstalige begeleidingsbrief gekregen. Dat kan niet. De gemeente verwees naar een fout in het taalregistratiesysteem, wat ook onwettelijk is, voor alle duidelijkheid.

Minister, we glijden steeds meer af van het duidelijke principe dat in de faciliteitengemeenten het gebruik van het Frans een uitzondering op de regel is, en ook een tijdelijke uitzondering is. Men begint deze gemeenten de facto als tweetalige gemeenten in te richten.

De coronacrisis kan wat ons betreft alleszins niet gebruikt worden om de taalwetgeving in de taalfaciliteitengemeenten zomaar aan de kant te schuiven. Na het signaal uit de gemeente Drogenbos, dat we op 19 mei in deze commissie hebben besproken, hebben we nu het voorval in Kraainem, een nieuw bewijs dat deze gemeenten de Vlaamse Regering steeds meer uitdagen en bijgevolg de voorschriften vanuit de toezichthoudende overheid zomaar naast zich neerleggen. Een kortdaat optreden lijkt dan ook meer dan noodzakelijk.

Minister, kunt u iets meer zeggen over het onderzoek naar het overtreden van de taalwetgeving in Drogenbos? U ging de gouverneur gelasten met dit onderzoek. Is dit ondertussen gebeurd en is er al een timing bekend? Zult u ook in de andere faciliteitengemeenten, zoals Kraainem, onderzoeken of de taalwetgeving correct wordt nageleefd?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw De Coninck, dank u wel voor deze belangrijke vraag. Wat betreft de discussie van veertien dagen geleden over Drogenbos en het informatieblad, is het dossier bij de gemeente opgevraagd op maandag 25 mei. Er is nog geen reactie ontvangen. Dat wordt nauw opgevolgd door mijn kabinet en de administratie.

Wat betreft de begeleidende brieven bij de mondk maskers in Kraainem: uit informatie die ik nu reeds ontvang vanuit de administratie uit het verslag van de waarnemend gouverneur staat dat op de gemeenteraad van 26 mei 2020 wordt meegedeeld dat de communicatie in het Nederlands en Frans is gebeurd. Het bestuur meldt dat er iets is misgelopen bij de verzending van de begeleidende brieven, waardoor de communicatie soms in de verkeerde taal bij de burgers is terechtgekomen. De schepen van Communicatie heeft excuses aangeboden. Momenteel is er nog geen klacht bij de toezichthoudende overheid.

De taalwetgeving voorziet dat binnen de faciliteitengemeenten berichten en mededelingen in het Nederlands en het Frans worden opgesteld, met voorrang voor het Nederlands. Daarnaast gebeurt de communicatie met de burger in het Frans wanneer deze daarom vraagt.

Op dit ogenblik is het niet duidelijk hoe de verzending precies is gebeurd, ik kan hier dan ook nog niets concreets over zeggen.

Ik geef opdracht aan de gouverneur om alle noodzakelijke informatie op te vragen en een onderzoek te starten.

Het standpunt van de Vlaamse Regering en van mij als minister van Binnenlands Bestuur, zoals ik reeds heb meegedeeld in de plenaire vergadering van 19 mei, is

ongewijzigd. Dat betekent een consequent beleid gericht op de handhaving van de omzendbrieven-Peeters en -Martens die nog steeds van toepassing zijn. We nemen daarin een assertieve houding aan bij de schendingen van de taalwetgeving. We verzetten ons maximaal tegen pogingen om de volgens ons juiste Vlaamse interpretatie uit te hollen.

De gouverneur volgt dit dossier dus op. Het andere dossier is opgevraagd. We volgen dit op. We moeten natuurlijk procedures en termijnen respecteren. We spelen kort op de bal. Zodra we daar meer nieuws over hebben, zult u dat ook wel vernemen via de media of via een nieuwe vraagstelling die ongetwijfeld zal volgen. Ik ben ervan overtuigd dat u dat dossier goed opvolgt.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik bent tevreden dat u snel hebt gehandeld in het dossier Drogenbos. De vraag kwam aan bod op 19 mei en op 25 mei hebt u de opdracht al doorgegeven en informatie gevraagd bij de gemeente. Het verbaast me niet dat de gemeente nog niet heeft gereageerd. Dat is jammer maar ik vind het wel een goede zaak dat u dit kordaat opvolgt. Ik ben ook blij dat u het geval Kraainem zult doorgeven aan de gouverneur en dat u een defensieve houding aanneemt ten aanzien van die faciliteitengemeenten en de handhaving van de taalwetgeving. Dat staat ook expliciet in het Vlaams regeerakkoord en dat is goed. De Rand is Vlaams en moet Vlaams blijven. Het is de taak van ieder van ons om daar blijvend over te waken en de nodige acties te ondernemen.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): We hebben dit probleem een tweetal weken geleden aangekaart, en dat de N-VA het nu agendeert, pleziert me. Het vorige antwoord van de minister bewijst dat er voor de fratsen van een aantal burgemeesters in de Rand geen draagvlak bestaat, noch wettelijk noch in het parlement.

Er zijn wel een aantal nieuwe elementen die wellicht interessant kunnen zijn. Zo stellen wij vandaag vast dat dit niet alleen het geval is in Drogenbos en Kraainem, maar dat men ook taalregisters aanlegt in Wezembeek-Oppem, Wemmel en Sint-Genesius-Rode. Dat is de vorige keer nog niet aan bod gekomen.

Op de gemeentelijke website van Wezembeek-Oppem op mijn scherm staat nog altijd 'choix de rôle linguistique' genotuleerd. Men kan daar dus nog altijd een taalregistratie aanleggen, waardoor we kunnen besluiten dat die gemeente de omzendbrief-Peeters en de omzendbrief-Keulen met de voeten treedt.

Wat Linkebeek betreft, zal dit eens grondiger moeten worden nagegaan. Ik heb al wat opzoekingswerk gedaan, maar in de gemeente Linkebeek, die toch wel een reputatie heeft ter zake, heb ik niet onmiddellijk een taalregistratie gevonden.

U zegt nu dat u een assertieve houding zult aannemen, u hebt dat in uw vorige antwoord ook al gezegd. Maar de vraag is natuurlijk hoe die assertieve houding zich zal veruitwendigen en welke stappen u concreet zult zetten om die omzendbrieven te doen respecteren. Wat zullen die stappen inhouden?

Na decennia francofoon gedrag weten we – en zeker uw voorgangster, toenmalig minister Homans – dat aansporingen, onderzoeken of schouderklopjes weinig soelaas brengen. Er is nood aan vernietigingsbesluiten waarbij die beleidsdaden die zijn gesteld, teniet worden gedaan. Ik hoorde u net in een vorig antwoord zeggen dat u een groot empathisch vermogen hebt. Welnu, ik hoop dat u dat empathisch vermogen ook hebt voor de Vlaamse gemeenschap in de Rand.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil nog even verduidelijken dat mijn houding niet is ingegeven door een nationalistische overtuiging. Je moet geen nationalist zijn om deze overtreding van de taalwetgeving als onaanvaardbaar te beschouwen. De taalwetgeving moet gerespecteerd worden omdat we in een democratische rechtstaat leven. Die taalwetgeving maakt ook deel uit van onze institutionele en staatkundige orde. Vanuit die twee invalshoeken benader ik het probleem en de uitdaging. En ik vind dat je daar inderdaad assertief moet zijn. Ook mensen die bestuursverantwoordelijkheid hebben, hebben daar de eerste verantwoordelijkheid in. Lokale bestuurders, burgemeesters en schepenen, moeten als eersten die rechtstaat respecteren, zij belichamen die. Dat is mijn uitgangspunt.

Hoe treed ik daartegen op? Het is evident dat ook mijn optreden zich in die rechtstaat moet situeren.

Ik moet het doen met de instrumenten en de hefboomen die de rechtstaat mij aanreikt. Die wil ik op een correcte manier maximaal gebruiken. Dat betekent dat ik moet werken via de gouverneur, dat die een verslag moet maken, dat we termijnen moeten respecteren en dat we binnen het wetgevend kader moeten blijven. Als morgen dat wetgevend kader zou veranderen, wat ik niet verwacht, zal dat wetgevend kader ook mijn houding en mijn gedrag en mijn opstelling bepalen. Dat is het uitgangspunt waarin ik functioneer. Mijn voorganger heeft daarin ook altijd een forse en consequente houding aangenomen. U verwijst naar mijn partijgenoot Marino Keulen. Ik was toen minister-president – of was het net nadien dat hij minister van Binnenlands Bestuur is geworden, toen ik partijvoorzitter was? Hij heeft dat ook altijd op een consequente manier gedaan.

Wij hebben daarin een andere ideologische fundering, maar men moet geen nationalist zijn om het belang van de taalwetgeving en het respect ervoor te omarmen. Het is een belangrijk element in onze rechtsorde. Daarin zal ik een rechtlijnige houding aannemen, maar dan wel binnen de mogelijkheden van de rechtstaat zelf.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Ik heb niets meer toe te voegen. Minister, ik kijk uit naar uw onderzoek en naar de resultaten van het onderzoek dat de gouverneur zal doen in uw opdracht. Het zal zeker nog aan bod komen in deze commissie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.